Reinerus Elstman me habet

ANATOMIAE, HOC EST, CORPORIS

humani dissectionis pars prior, in qua singula quæ ad Caput spectant recensentur membra, atq; singulæ partes, singulis suis ad uiuum commodissimè expressis figuris, deliniantur. Omnia recens nata.

PER IO. DRYANDRVM

Medicum & Mathematicum.

ITEM

Anatomia { Porci, ex traditione Cophonis.

Anatomia { Infantis, ex Gabriele de Zerbis.

Marpurgi apud Eucharium Ceruicornum, Anno 1537 mense Junio.

RECTOR ACADEMIAE MARPURGENſis, rerum Medicarum ſtudioſo. S. D. P.

CLemētiſſimus illuſtriſſimusq́; Heſſiæ Princeps Philippus, quo eſt incredibili in Academiã ſuam Marpurgeñ affectus amore, præter reliqua felicitatis bona, quibus indies hanc nouam ſuam ſcholam exornat, hoc nuper ultrò adiecit, autoritateq́; regia interpoſitã, ratum eſſe uoluit, ut quotannis poſthac, in medicæ profeſſionis uſum, receptis ad hanc rem è carcere uel cruce perditorũ corporibus, publicè ſemel aut bis, Anatomia exhibeatur. Qua autoritate fretus, ſuperiori anno binas Anatomias alteram Calendis Iuniĳ, Anno XXXV. alterã Martĳ Calen. Anni XXXVI. ut eſt in hoc genere ſtudiorũ, nõ mediocriter exercitatus Ioannes Dryander, Medicinæ apud nos profeſſor ordinarius, non infeliciter hic publicè celebrauit. Idemq́; in poſterum maiori cum diligentia, tum accurata magis demonſtratione, ſeſe facturum pollicetur, modo ſint, quibus hoc ſuum ſtudium, atq; artis medicinæ non contemnendus fructus, quoquo modo probari queat. Idq́; ſtudioſe lector, tibi, ob id maximè indicãdum putaui, ut aliquando medicæ rei, hunc ampliſſimum fructum cõmunem nobiſcum habere queas, quod hactenus, maiori an dicam Medicorum dedecore, an periculoſiori, etiam ægrotantium malo Germania reiecerit neſcio. Anatomiæ ſyncerum ſtudium, nos honoratiori loco apud nos recipiendum, adeoq́; priſtino ſuo nitori reſtituendum, duximus. Hinc eſt, quod à Dryandro, Anatomiæ Capitis humani, icones quas inter diſſecandum nuper per picturæ lineamenta ad uiuum, rectiſſimè exceperat, in ſtudioſorũ uſum ut diuulgaret, impetrauimus. Quas ſi placere uiderimus dabimus operam, ut uniuerſi corporis humani, ſingulæ partes, ſingulis ſuis picturis, quàm re-

ctiſſimè à Dryandro expreſſæ, in lucem tandem prodeant. Interim tam picturis, quàm figuris Anatomicis, humanum Caput optimè exprimentibus, adeoq; noſtra opera & beneuolentia liberalius fruere, atq; Vale felix.
Datæ Marpurgi &c.

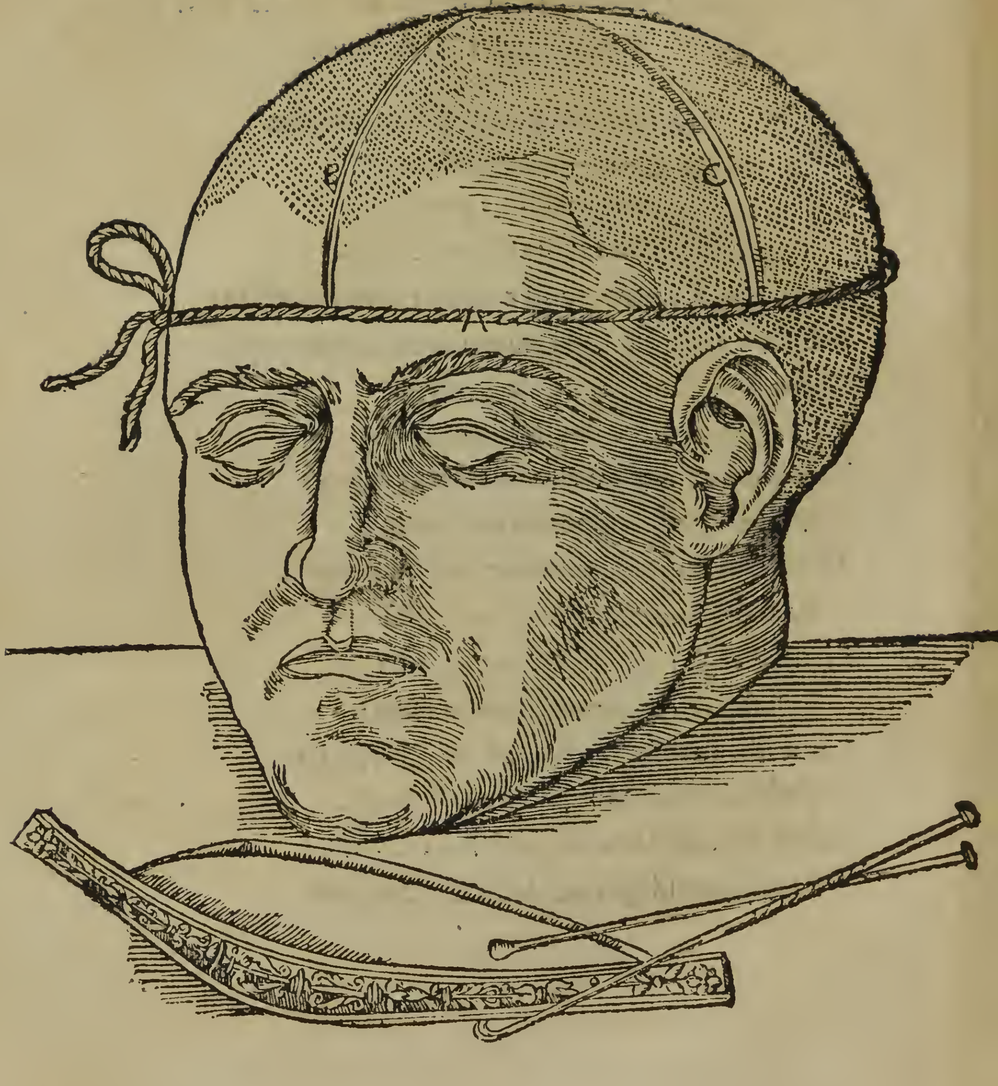
CLARISSIMO ORNATISSIMOQVE uiro illuſtriſſ. Heſſiæ Principis Cancellario D. Ioanni Ficino, Domino atq; patrono ſuo obſeruantiſſimo.
S. D. P.

FAcit illa tua in prouehẽdis bonarum literarum ſtudijs, nunquam laudata ſatis liberalitas Cancellarie, ornatiſſime, ut agminatim te docti ſuſpiciant, colant atq; uenerentur, quaſiq; deo tutelari tibi ſupplicent. Suos proinde literarum fœtus, ſi quos produxerint, tibi educandos, tibi prouehendos, non inuiti committant. Eadem ego ratione ductus, quæ, inter diſſecandum nuper in humani Capitis Anatomiam ad uiuum typis atque figuris exceperam, tibi ob id maximè nuncupanda putaui, quò te protectore, noſtra liberius prodire queãt. Boni itaq; hũc noſtrum qualemcunq; laborem conſule, atq; uale rectiſſimè.
Marpurgi.

H. T. Deditiſſimus.
Io. Dryander Medicus.

AD LECTOREM CANDIDVM
Reinhardus Hadamarius.

SOla figurarum quia perfectissima, complet
Vndiq; se numeris orbiculata suis.
Ergo Creatoris uoluit diuina potestas,
Vt nostri capitis forma rotunda foret.
Vt globus est igitur, quod continet omnia cælum:
Sphærula sic caput est, dogma quod omne capit.
Ardua sunt illic summi palatia regis:
Hic sedem ratio pars deitatis habet.
Non potes æthercam rimari terreus aulam:
Illius effigiem sed penetrare caput.
Alta nimis fugiunt humanam cælica mentem,
At simili possunt re magis illa capi.
Si gestis ergo regnum spectabile, miri
Et lustrare cupis nobile plasma fabri.
Sume librum clari, radio pollente Dryandri
Descriptum, studijs prosit ut ille bonis.
Intima cælestis dominæ penetralia cernes,
Et reliquam, leges cui dedit illa, domum.

B
C

IN PRAELECTIO-
NEM MEDICAM ORATIO,

qua Anatomiæ necessarium studium commenda-
tur, Marpurgi à Ioan. Dryandro in frequen-
tissimo eius Academiæ consessu habita.

VIII Kalend. Nouemb.

ANNO

M. D. XXXVI.

IMpudens, perfrictæq́; frontis essem homo, si in tã celebri, tot doctissimorum uirorum, consessu, hodie uerba facturus, nonplanè dicendi uiribus destituerer. Idq́; maxime, dum mecũ reputo, quàm absolutæ eruditionis uiros, exquisitiq́; iudicij censores me in hoc fungendi medicæ professionis munere, præcesserunt.

Nuper enim cum Academia hæc nostra bonis uti spero auibus, institui cœpit optimè ab optimo illustrissimoq́; huius patriæ Principe, curatũ est, ut hucuiri eximij atq; eruditi, q, non tam literarum, quàm morum, & autoritatis commendatione, huic scholæ prodesse possint accerserentur.

Vidimus itaq;, non infelicem tanti conatus successum. Ex multis, quos hæc nostra schola egregiè doctos aluit, paucos, eosdemq́; corun-

dem mecum studiorum medicinæ uidelicet studiosos obiter ut hic referam non sit molestum.

Adfuit ab initio, medicæ professioni, non incommodè destinatus. Euricius Cordus, is ut nostis fuit præter artis poëticæ, præclaram eruditionem, in herbaria etiam, ut reliquam medicinæ partem prætercam, miro iudicio præditus.

Successit Cordo, medicarum rerum, non inferior cognitione, Ioannes Megobachus, eius uiri quanta in profitendo fuerit felicitas, multos uestrũ, nõ sine fructu, pcepisse puto, tã insignes itaq; eruditione uiros me cũ nup præcessisse iterq́; mihi ineũdum, commonstrasse cũ uideam, pauore penitus contremisco horreoq́;, maximè q̃ tenuis & curta suppellex eruditionis mihi sit, cum hisce uiris si conferar exploratum habeo.

Si itaq;, ea quam uos mihi falsò, sed amicissimo tamẽ in me affectu errantes adesse putatis, sit eruditio, felicem me omniũ putarem, qui tãto honore, primũ ab illustrissimo patriæ Principe, de hinc, à uestro omnium candore, ad hoc, Medicæ prælectionis officiũ, dignus existimatus sim, qui huc conuocarer.

Verum, quæ est humanitas uestra, qui est animorum uestrorum candor, apud uos, de me, excusationis loco, recipi spero, quod dici solet ἀρκεῖ δ᾽ ἐμ μεγάλοις τὸ καὶ θέλημα μόνομ. Nos latine sic: In magnis, uel uoluisse sat est.

Idq́; saltem à uobis si impetrare queo, huius scholæ, scilicet commoda, me omnibus modis promouere conari, id, persuadere in præsentiarum si possum, hodie, me satis declamandi officio, functũ esse putabo. Ad eaq́;, quæ hic paulisper explicare constitui, de recto, scilicet, atq; commodo Medica assequendi compendio, atq; obiter de Anatomiæ uero & necessario usu, uerba facturus accingor. Quæ dũ ego rudius & pingui quod dici solet Minerua absoluere studeo, patienter me queso, dicturum, feratis.

Est singularum artium, certa assequendi præposita metho-dus, quam ni adhibeas, nihil rectum, nihil ordine percipies unquam. Qua docendi discendiq; methodo, etsi nusquam non alibi, certe in re medica, omniū maxime opus habemus. Tot enī sunt in ea arte labyrinthi, tot angiportus, tot scopuli, quos ni dextro Mercurio & itineris ceu duce usus fueris, uitare, ne dicam superare, facile non sit. Hic ne quis rerum imperitior forte impingat, cauisse credo, uiros, sane prudentia summa præditos, qui tot congestis in rem medicam, isagogis, tot in arctum contractis compendijs, quæ prius, quæ posterius, sint discēda, præscripserunt.

Eius generis innumera dedit exempla Arabum illa, & nuper florida Barbarorū schola medica, pdiere hinc, uniuersales Auicennæ canones, adiectis ad hanc rem spectantibus, eiusdē autoris Fen aliquot. Post hunc librum, Ioannitij isagogæ non contemnendæ eruditionis sane liber, publice prælegi cœptus est. Et nostris, hoc est, latinis hominibus, tandem similia tentādi immo & absoluēdi, non defuit studium. Dedit nuper ut compendiosissimas ita utilissimas, discendi medica figuras, Ianus Cornarius. Et hunc sequutus Ioannes Fuschius, idem tractat argumentum, digesto tamen magis & lucidiori ordine.

Ad quorum uirorum præscripta, utinam studiosa rerum medicarum iuuentus, tam cœpti studij attemperasset institutū q̄ egregie neglexit hactenus, minus hoc seculo, turbatū iri, atq; turpissime confundi, studiorum quereremur ordinem.

Absolutis introductionum, ut ita dicam in re medica libris qui deinceps medico futuro euoluendi sint libri, diuersi diuersa sentiunt, & quod uetus habet prouerbium: Quot capita tot sunt & sensus.

Sunt qui artē medicam à diui Hyppocratis ut utilissimi ita obscurissimi longe autoris aphorismis, auspicari malint, Sunt

qui à Galeni, eruditiſſimo opere Arte parua initiari uelint. Et alij alijs. Hũc initiandi deferũt honorem. Per me liberum eſt, cuiq; ſuo docere atq; diſcere modo. Qui mihi medica aſſequẽdi commodior uideatur eſſe ſcopus, non incõmodum, hic recenſuiſſe uidebor, quod pleroſq; longe alio, q̃ quo ego dicturus ſum modo, non ſine ſtudiorum incommodo & temporis iactura medica ſectari uideam.

Inter ea rudimenta, quæ medicinæ cãdidatum nullo modo præterire par eſt, præcipuum adeoq́; primũ ſibi locum, Anatomiam (hoc eſt humani corporis per diſſectiones cognitionem) ſortiri puto, ut reliqua omnia ſiue priora ſiue poſteriora ſtatuas, niſi exactiſſimã Anatomiæ rationem adhibeas, fruſtra te laborare ſenties. Non immerito itaq;, totum medicinæ negotium Anatomiæ ceu baſi incumbere uidetur, quod reliqua omnia abſq; unius Anatomiæ cognitione, manca atq; nullius uſus eſſe uideantur.

Ob id merito Anatomia, ad aſſequẽdum medicinæ ſtudiũ, primas habere debet. Id dum, argumentis ita ſeſe habere oſtendam, breuibusq́; Anatomiæ artem, laudibus extulero, abutẽdo ueſtra benignitate, paululum non ſit moleſtum rogo.

Principio, ſi ex fine, cõmodiq́; gratia ſingula inſtitui debeãt, quantũ Anatomia humanæ uitæ cõferat, perpendi uelim. Philoſophandi enim totum negotium, ex corporis humani ſtructura, ceu radice fertiliſſima, depẽdere uidetur. Hominis enim cauſa quæcũq; hic inferior habet mundus, à Deo omnia eſſe creata, quis neget? Creatis autem, recte ne, an ſecus utaris, ubi domini creatorũ, hoc eſt, hominis naturam ignoraueris, qui fieri poteſt ut noſcas? Adeo ut plerũq; uenenum pro antidoto, ignorans rerum temperamentum ſumas.

Ad noſcendam autem hominis naturam quã hic temperamentum uoco, æque mihi errare uidetur is, qui domus ne pro

be constructa sit, à forma quæ oculis exterius occurrit, atque non potius ex singulis quibusq; partibus, quibus domus constat, deprehēdere conatur. Sic nec unq̄, quod hominis temperamentum, quæ natura, qui rerum ordo, nosce potes, nisi singulas, etiam minutissimas, ex quibus humanum corpus constat, perquisitas habueris partes.

Perquirendi autem modum, unica & præcipua ars tradit Anatomiæ, ut mihi non frustra, medicorū omnium, post Hyppocratem, princeps Galenus, tot æditis in re medica libris, acutior nullibi, uigillantior nusq̄, quàm in referendis, quæ ad Anatomicū spectant negotium fuisse uideatur. De Anatomicis aggressibus nouem reliquit libros: De usu partium, eiusdem argumenti, doctissimorum manibus septendecim teruntur uolumina, ad hos, quibus ea quæ hic refero, minus fidem faciunt remitto.

Res optime tū cōseruari, si suo loco, suo tempore, suo modo adhibeātur, non frustra olim putatum est. Hoc quid aliud? q̄ si ad temperamenti cuiusq; rationem, singula singulis adhibeātur, tum probe quæq; ualebunt, atq; munia sua perficiunt necesse est. Ex dissectionis autem proba cognitione, quæ cuiq; mēbro, cuiq; cōplexione, aut ad conseruandam, aut ad recuperandam sanitatem, adhibenda sint probe edoceberis. Vt mihi uel hinc uitam mortaliū tot esse obnoxiam malis, certo persuadeā quod rarior sit, hoc nostro seculo, qui uel ex dissectione, quomodo uitæ labanti succurrendum sit, nosce uelit. Satis interim nos medica callere putamus, si ut casus offert morbū, ex apotheca consarcinatum infarcias medicamen.

Fuisse olim, qui ut annorum numero, ita & salubri uiuendi ratione, ætatem hanc nostram superabant, mirari desinemus, si in perquirenda atq; custodienda hominis natura indefessum atq; nunq̄ satis laudatum, prisci illius seculi, in memoriam re-

uocauerimus studium.

Ad frugalitatem uitæ, alij referunt, quod ego potius medicinæ opera, factitatũ esse reor. Frugi enim uiuere, quorsum attineret, ubi non ex corporatura, hoc est, corporis tui temperamento didiceris antea, quantũ uel condonandum uel abstinendum corpori sit, à rebus circa corpus sustentãdum necessarijs.

Ephiphonematis loco, celebris est apud Astrologos sententia. Quæ Deus uoluit hoĩes scire, ea in cælo scripsit. i. ex Astrorum & corporum metheororum, Solis & Lunæ aliorumq́, qui cælo continentur, planetarũ motu & cognitione, homines scire queũt, quæ deus, in hæc inferiora, hoc est, mundũ & terrã agere uelit. Demus cælum esse humanæ eruditionis, nnnq̃ satis perscrutabilẽ librum, demus, omnia, omnium hominum ingenia, exercitanda esse, in perquirendis tantæ machinæ cælestis mysterijs. Verũ, extra te quærere quæ propius atq; in te ipso sint posita, nonne summa est imprudentia atque furori simillimum? Habet cælum Solem & Lunã luminaria duo magna, & ea in corpore humano, hoc Cor, illud Cerebrum, ex principibus humani corporis membris, præcipua, cælestibus illis respondere nouimus. In cælo enim, ut calidissimum ardorem Solis, & Martis, amica Lunæ atq; Veneris attẽperat frigiditas, ita ni cordis estuantissimum ardorem, cerebri, emolliret frigiditas, facile, qua connexi sumus, temperamenti solueretur compages.

Cælo planetarum puta Saturni, Iouis, Martis, Mercurij, Veneris, ordinem, proba & neutiq̃ in hac re falsa, antiquorũ adfinxit sedulitas, sic ut inferior superioris mitiget qualitatum excessum quod ni fieret breui, Martem aut Saturnum, omnia labefactari, non frustra creditum est.

Similis est in corpore hũano, particularũ ratio Epatis em̃ Splen mollit atq; refrangit calorem, cum hoc Marti illud Sa-

turno attribuatur. Singulæ in cælo, ad singulas in corpore humano relatæ sunt partes, ut caput Arieti, collum Tauro, & reliqua, ut sequũtur ordine in Zodiaco circulo signa. Adeoq́ʒ inferiorẽ hunc mundũ, habere nihil putant, cuius non simile in supramũdano illo sentiatᷓ, putauere uiri naturalium rerũ exercitatissimi, ut uel hinc manifesto colligi queat, non frustra olim hominem Microcosmum esse appellatum.

Spectasse id credo, Vitruuium, & eos qui post hunc de condendis Deorum templis, scripta reliquerunt: Ex humani corporis scilicet proportione atq; symmetria, ædium, singulas dimensionum partes transsumendo.

Diuinarum rerum cum erãt studiosi, prudentes atq; diuini nimirum homines, quo deum placarẽt, struere tẽplum, quod quàm ꝓxime, ad dei uel mundi accederet archetypum (deorum esse enim domũ cælum, quantumuis etiam barbara, concessit ubiq; natio). Ad cæli itaq; typũ domũ cõstruere, placãdo deo amplitudo molis prohibebat, quod proximum est perficitur scilicet ad corporis humani, quod post cælum Deo est proximius, templa ædificari cœpta sunt. Ex corpore perfecto hominis, ceu Policleti regula, artis architectonicæ desumpta sunt rudimenta.

Verum hæc, tam longa periodo repetita, quorsum? Eo auditores humanissimi, ut uos ad humani corporis perscrutanda miracula, adeoq́ʒ ad ueram illam microcosmographiã, perspiciendam quoquo modo inflammare queam.

Certatum est olim. Quis medicinæ primus fuerit inuentor alij Aesculapio, alij Asclepiadi, alij alijs, prout in hos uel illos, erant amore procliuiores tribuebant. Ego tantũ beneficiũ, rectius, prudentum olim uirorum industriæ, quales fuere Hyppocrates in Coo insula, atq; longo post hunc tempore, in Græciæ Pergamo Galenus, lubens attribuero. Hi enim hominum

cadauera,plerunq; etiam brutorum animantium corpora, ab hoc uel isto morbo interempta dissecabant,non contenti,membrorum hominis temporariã & fortuitam uidisse Anatomiã nisi & mortis,qua aĩal, prius obijsse norant causam exploratã haberẽt.Eoq; modo,ut reliquæ artes omnes,quotidiano incremento,ex particularibus atq; priuatis,in generales medicinæ, abiere regulas,stupendoq; & mirando ingeniosorum hominũ conatu,ad posteros tandem defluxit medicinæ artificium.

Qui resecandi mortuorum cadauera modus,utinam tã sancte,ut est à prioribus,magno quidem labore institutus,nostris hoc est,posteris hoĩbus fuisset obseruatus, minus laborarem' tãta impostorũ inscitia,minus crebras esset uidere hominũ tot insperatas mortes minusq; impune, solo medico hoiẽm occidere liceret, experimẽtaq; per mortes agere,& reliq̃ eius gñis plura,quæ non frustra suo damnabat seculo Plinius.Resecandi igitur is modus,q̃ olim fuerit in pretio habitus,atq; nulli non cognitus,ex ueterum facile est uidere relictis monumẽtis.Ab antiquissimo & doctissimo omnium Hyppocratis libro, eius rei periculum facere libet.Euolue Aphorismorum aliquot lineas,ni quæ dicuntur ex Anatomia sint deprompta falsus ero. Sententiarum ego aliquot quo me uera dicere probem recitabo:

Inquit Hyppocrates de cõceptu fœtus.Mares quidẽ in dextris,fœminæ uero in sinistris concipiuntur.Mulieri utero gerenti si altera mamma gracilis fiat, geminos habenti,alterũ abortit,& si quidem mãma dextra gracilis fiat,marem, si uero sinistra,fœminam.Rursus: Mulieri si uelis mẽstrua cohibere, cucurbitulam quàm maximã ad mãmas appone,Rursus:Dolenti partem capitis posteriorem,in frõte recta uena incisa,prodest.Rursus:Si quod intestinorum gracilium,discindatur, nõ coalescit.Iam eorum aphorismorum genuinũ sensum, unde

rectius q̃ ab Anatomia ex qua & ab autore ipso desumpti sunt deprehendas non uideo.

Quod si rebus, splendorem atq; commendationem parit, autoritatis magnæ fuisse uiros, qui eandem rem, quam commendare studeas, tractarunt, nescio an unq̃ satis laudibus hæc ars uehi queat. Tot enim clari uiri hãc artem tractarunt, ut & posteris insignes libros eiusdẽ artis, reliquerũt. Vt Hyppocratem, Aristotelem, atq; Platonem taceam, qui singuli singulos libros, hanc artem pertractantes, reliquerunt. Galeni in hac re mirum studium paulisper hic considerari libet. Scribit is atq; gloriæ etiã loco ducit, se sub Antonino Imperatore (eius enim temporibus uixit) Romæ in frequentissimo cœtu patriciorũ uirorum Anatomias exhibuisse.

Habuit sub id tempus, familiarem sibi Romanorum consulem Flauium Boëthum, quem tanto amore Anatomicæ speculationis flagrasse dicit, ut nemo uixerit mortalium unquam qui magis. In eius Boëthi gratiã aureos illos nouẽ librorum cõmentarios, quibus de Anatomicis aggressibus titulum fecit, perscripsit. Adiectis quibusdã alijs libris, ut sunt, quos de Anatomia uiuorum, item & mortuorum scripsit: quos libros iniuria temporum, ad nos peruenire minime passa est. De Boetho Consule libet ipsius Galeni uerba, q̃ iucunda sint admodum, subscribere. Ita inquit:

In patriam meam perrexi, in qua haud ita diu commoratus Romam redij, ubi permultas Boëtho consectiones ostẽdi, præsentibus quidem ei semper Eudemo Peripatetico & Alexandro Damasceno, qui & alijs plærisq; uiris præclaris, quemadmodum & Sergio Paulo Consule, nunc Romanorum præfecto, uiro tum rebus tum disciplinis philosophicis, per omnia præcipuo. Hactenus Galeni uerba recensui.

Quantus itaq; honor, quanta dignitas olim fuerit attributa

resecandi studio uel hinc est colligere, quod Consulares uiri penes quos, tum orbis totius ferme erat fastigium, sese ad hæc studia dimiserũt. Adfuerunt Consulares, studio & professione, ut apparet, à medicina alieni. Nos, qui ex professo, artem medicam tractamus, nos qui, si dijs placet, naturæ magistri haberi cupimus, ista negligimus, adeoq; prætermus, ut nec ea scire nostra inter esse putemus.

Pudet atq; dolet interim, ex culina prodire coquos, ex rure anus uetulas, quæ nos in resecandi officio, si non superant, omnibus certe modis æquant.

Nos illa uulgo committimus, sine quibus, reliqua medicæ artis opera, nullius esse momenti constat, In pleuresi, in Colico morbo, phrenesi, calculo, & id genus reliquis morbis, præexercitatum fuisse in Anatomico negotio, quantũ profuerit quis non uidet? In hijs enim morbis, nisi exacte prius ex dissectiõis arte, singulorum morborum, singula loca atq; naturas, exploraueris, à medicoq̃ à morbo, periculi plus esse ægroto, ut Plinius dicit, nouimus omnes. Videmus hodie, turpi medicinæ nominis ignominia fieri, quanto uulnerarij medici habeantur in pretio, quod feliciores, eorum conatus plerunq; habeãt successus, commoditatem hanc medicandi, nõ eruditio, quæ rara in hoc hominum genere esse solet, sed crebra, quam circa uulneratos plerumq; exercent, resectio, artem atq; authoritatem illis cõciliat. Ad uiuum enim, præsentes præsentibus uulnera incidunt, dilatant, rupturas curant eoq; modo singula mẽbra, ut digitos proprios, in numerato habent. Nos cõtra, ex libris obiter legisse adeoq; nauigandi artem, ex charta, uel mappa, ut est in prouerbio, didicisse, sat esse putamus.

Immo sunt qui eousq; peruenerunt dementiæ, ut ad medicinæ usum, parum aut nihil conducere Anatomiæ studium, pronunciare ausint sat suo se functos officio, putantes, si in-

specto lotio, Receptulam in apothecam scribere norint. O ho minum corruptos mores, o uitæ nostræ ignauiam.

De tam perditis hominum impostoribus medicastris ut sumatur supplicium, Reipublicæ non parũ prodesse puto, ita publice, ex communi ærario proposito salario prouocare, qui crebras apud singulas ciuitates exhibeant Anatomias mirum in modum conducere, reor. Nulla enim tam recte unq̃ instituetur respublica, quin aliquoties siue id belli, siue pacis cõtingat temporibus, uarijs morbis adfecti laborare cogãtur ciues, hijs ciuium morbis, ut opem ferat, qui apud te incisione atque sutura chyrurgus, aut potione medicus, curandi habet officiũ, ut singuli morbi sint curandi ex Anatomia prius si didicerit, nonne ex re omnium fore uideatur?

Instituendarum scholarum, quo rectius tenera instruatur ætas, nõ immerito magni existimari debet negotium, Concionatorum exactissimus, corrupto hoc seculo, habendus est delectus. Quod in hijsce duabus rebus, prouehendo rectius, aut corrumpẽdo turpius, rempublicam, maximum momentũ in esse puto, iam tertiũ, ꝙ æque ut priora duo si nõ maiorẽ, æqualem saltem, ad promouendam rempublicam, habet cõmoditatem. Medicina scilicet recte uel secus in quaqꝫ Republica instituatur, minus esse erratum puto. Instituetur autem tum recte, ubi corporum nostrorum cognitionem ex Anatomia ceu rudimentis certissimis addituri postea, quæ reliq̃ medicinæ sunt opera, didicerimus.

Quare nullis unq̃ laudibus, satis celebrari potest, illustrissimus, idemq́ꝫ humanissimus patriæ Princeps Philippus, qui ex innumeris quib⁹ de Republica sua, passim benemereri studet, beneficijs & hoc nuper ultro, nemine, ut credo, ad hoc instigãte, permisit, ut deinceps in hac celebri Academia, frequentes publicæ exhibeantur Anatomiæ.

Vidit sapientissimus Princeps, quanta posteris ex hac re sub sequutura sint bona, Verum ei⁹ instituti probissimi, cōmendatione hic texere nolo, ne prolixior fiat oratio. Ad id à quo paulo sum digressus, me recipio. Ostēsurus scilicet non solum medicis, sed & cuiqꝫ ordini literario iucundam & necessariā q̄si esse, partium corporis, quæ ex Anatomia discitur & cognitionem. Verū, prius, quid artem hanc deturparit, hodieqꝫ neglectui reddiderit, dicam, post reliqua.

Sunt res multæ, quæ non sui natura sed hominum opinione corruptoqꝫ iudicio, existimantur inhonestæ atqꝫ turpes, ut, qui apud ciuium ordines reipublicæ inseruiunt lictoris fungendo officio, nocētum, qui uita priuandi erunt, nullo modo sese contaminant uitio, tamen, uulgo ubiqꝫ receptum est, ne quis honoratior paulo, lictori, aut cohabitet, aut cibum potumque unà capiat. Eiusdem corrupti iudicij esse, mihi uidentur, qui, à medico Anatomicarumqꝫ rerum studioso cadauer contrectari, turpe esse putant, non quod, quæ id prohibeat, habeant causam, nisi, omnino cum decrepitis illis uetulis impium esse putare uelint, in mortuum, quod isti calumniantur sæuire, & mortuo non infligenda esse uulnera.

Dicam liberius, de hoc genere hominum quid sentiam. Affectus sunt muliercularum plus satis, quæ, si cognatus aut adfinis quispiam è uita excesserit, se optime tum pietatē exercere putant, ubi congruo aliquo loco terræ (ut hactenus putatū est consecratum cemiterium) sepeliretur corpus, quo parentandi non deesse possit officium. Superstitiosa aūt hæc pietas, q̄ cuiqꝫ cordato uiro, uereqꝫ pietatis studioso, ridēda sit, quis nō uidet.

Receptum olim erat, uiuos homines, è carcere atqꝫ uinculis raptos, ad Anatomias poscere, idqꝫ non tam cruciandi nocentes, q̄ artem Anatomicam exercendi, causa factitatum esse nouimus, Idem nos facere, Christiana ꝓhibet pietas, cum tamen

innumera ex uiuorum Anatomijs ad artem nostram, referantur commoda. Aliam enim esse, membrorum posituram in uiuis, ubi spiritus uitalis beneficio, elata sunt atq; turgent quæ in mortuis plane concidunt atq; cõprimunt membra, ratione facile est deprehendere. Excusare poterat priores, Anatomiæ ardentissimum studium, ut nec ea quæ alijs dura atq; horrẽda uiderentur propter hominem iuuandum obire ueriti sint.

Nos, cum, nec eodem modo, ut illi, uiuos dilaceremus, cur nos uulgi superstitio, uulgi semper corruptum iudiciũ crudelitatis, impietatisq; incusare atq; traducere, debeat, iustam subesse causam non uideo.

Mitius omnia quàm illi, nos nostra tractamus, ex luto, aurũ scilicet, quod prouerbium habet, hoc est, ex cadauere uili, mox uermibus tradendo, ad humanæ uitæ usum, tãta commoda, ex Anatomia cũ paremus, pro tanto beneficio, qui nos odio prosequãtur, haud bene gratos erga uitam hominũ esse puto.

Pontificum summorum decreta, in aperto est, quãtum honoris, defunctorum concedant corporibus. Quanto studio, ad superstitionem etiam usque pio, sepultura, hactenus excoluerit sacerdotalis ordo nouimus. Tamen si uspiam bene, hic optime Papistarum decretum statuit, ut medicis, mortuorum corpora, propter Anatomicum negotium, impune, atque magno cum honore liceat dissecare. Quod itaq; ratio dictat, leges permittunt, stultum est ignominiosum atq; turpe putare, nisi aperte, cnm ratione insanire quis uelit.

Sunt meticulosi quidam mulierarij plus satis homines, fateor, qui contactũ demortui hominis usq; adeo horrent, ut ne digito contingere audeant, horrore atq; pauore omnia circũ scribentes, ut & ijs paucis respõdeam addere quædam libuit. Rarior usus resectionis, horrendum spectaculum corporis Anatomici reddit scio.

Verum ad hanc rem semotis affectibus si rationem mentis adhibueris, reuera hominem mortuũ, à mortuo equo uel asino, tantũ differre, quãtũ lapidem à ligno senties, cum utrunq; æquæ uita careat, in diuerso tamen genere recipiuntur.

Sunt præterea alij, qui & si nec primo, nec secundo peccẽt modo, ad insaniæ tamen rationem quod attinet, non multũ à prioribus sunt inferiores, hij propter humani cadaueris fœtorem, quẽ inter resecandum intolerabilem fingunt, ab Anatomia penitus abstinẽdum esse ducũt. Delicatulũ certe genus hominum, quos in Gynæcio rectius cum Galeni illo Thessalo, lanam ducere, quàm apud cordatos uiros, medica tractare, cõuenit. Hij sunt qui repudiatis omnibus bonis disciplinis, quæstui suo turpiter inseruiendo, quæ ipsi ignorant, in alijs damnare, pulchrũ esse ducunt, quos cloacis repurgandis, q̃ Anatomicis exhibendis, aptiores esse dixero. Quos mihi narras fœtores? obsecro quos? Tu ne naturæ quæ sunt opera, modico tẽpore, ex Anatomia perquirenda fœtorem ferre turpe esse ducis? & interim te falso naturæ magistrum medicinæ scilicet expertum Doctorem, uenditas?

Hyppocrati olim, contumeliæ causa obiectũ esse nouimus multisq; modis, eo nomine à Zoilis proscissum, quod ex homine reiectũ excremẽtum ore degustauerit. Hæc scatophagia tãtũ abest, ut doctissimi uiri nomẽ obscurare possit aut debeat ut & hinc splendoris multũ Hyppocratico noĩ accedere putẽ.

Ad tam enim uilia, atq; omnib⁹ deiecta, propter hominem seruandum sese dimittere, diuini potius q̃ humani esse candoris, quis non esse uidet? Tu ne itaq; Hyppocrate ipso es superior? ut Anatomiam à fœtore damnes, cum Hyppocrates hijs grauiora multum pertulerit? Ex tua schola, hoc est, Barbarorũ triuio, quod crebro circũferri solet, natum esse carmen num agnoscis? Stercus & urina, medicorum fercula prima, Sũt nõ

bis signa &c. notū enim. Quem ex urina, quo quæstui tuo turpiter inseruias, fœtorem percipis, si apud te nullus est: cur hic in re tam honesta & necessaria offendit olfactum.

Facessat itaq; purpuratus ille annulatusq; Doctorculus, cūq; sibi simillimo Galeni Thessalo, interim dū nos Anatomica tractamus, ille magnatū atq; præpotentū, turpiter obseruet mēsas, de calicibus epotādis certet, & reliqua id genus quæ Thessalo suo Galenus obijcit, grauiter exercere pergat.

Dij boni, quantū est incommodi, unam atq; alteram horam quousq; ex Anatomia, intestina, quæ sola fœtorem habent, neq; id tamen semper, explicantur sese continere. Ego tanti cōmoditates ex Anatomia æstimo, ut omne quantūuis etiam graue esse possit, ex animo mihi excutiant tædium, atq; pauorem. Nō aliter ego, ad Anatomica adfectus sum, q̄ olim fuisse Galenum constat, cum toties suas simias dissecaret, sic, cum hœdū ex prægnante capra uiuum excinderet, sic, cum latronis cadauer à uulturibus, ad ossa usq; denudatum, consumpta carne, perscrutaretur. Qui alijs fœtor nobis amaracinum olet. Admouit naribus olim uectigal ex lotio corrasum Vespasianus Imperator, Lucri odorem esse bonum ex re qualibet affirmans. Is quod turpis lucri gratia, nō turpe esse duxit, nos physica perquirendo, turpitudinem esse putamus?

Verum quē tu mihi hic narres fœtorem, non uideo, cū tot boni, circa corpus nostrum Anatomicū, exhibeantur suffitus, tot bene redolentes collocentur flores, tāta munditia atq; puritate singula tractent, ut nec ubi laueris balneo, tu tua, æque ut nos nostra ablues mūdius. Relicto itaq; fœtore, ne & ipsa prolixitate orationis audiendi fœtorem uobis concitem, relictis qui Anatomica, seculo nostro, male prostituunt, ad Anatomiæ commoditatem & quantū sit necessaria, cuiq; artium facultati, id quod supra promisi, explicandum accingor.

Ex ijs itaq; cômodis, quæ Anatomia nobis præstat, nec parui momēti esse puto, in recte curandis ægrorū corporibus, Anatomiā nobis indicare, ubi antehac perperam in cura erratū sit ut hoc rectius in posterū instituatur. Idq; qui medicinæ dedere nomen maxime spectare uolo. Reliquos uero homines, qui obiter non exprofesso tractāt medica, una cum Galeni Boëtho Consulari uiro, iucundius sese intra se, ceu inspecto speculo, rimari atq; pquirere uolo. Vt sunt ingenia hominum ad pquirandas artes, naturali quodam instinctu nata, uarij, uarijs sese oblectant studiorum generibus. Hic terræ miracula percōctādo, quæ apud Antipodes geruntur, legendo perquirit. Is cælo adfixus, in stellarū deprehēdendo cursu honesto me hercle studio sese occupat. Ille fluuiorum atq; fontium rimatur naturas, atq; sic alij alijs sese oblectant studijs, quorum omnium studia tantū abest ut damnem, ut probē maxime, modo delectus studiorū, præcipue in re medica habeatur. Ita enim insudare alienis, ut quæ proxima atq; in te ipso sita sint negligas, non sapere, sed ordine peruerso, maxime desipere uidetur.

Mirum, quantum hodie de herbula quapiam, perperam apud hunc uel illum autorem pronuntiata digladientur scholæ. Idem studinm, cur non in cuiusq; corporis addiscendis perquirēdisq; partibus adhibetur? Bibliothecas, optimo librorum thesauro, optimè instructas miramur exosculamurq;. Naturæ hic uerissimus atq; à nullo unq̄ Typographo corrūpendus est liber, corpus humanum scilicet, hunc cur nō nocturna manu, cur non etiam diurna sedulo euoluimus? Dormitatū est hactenus, cessatum etiam ab honestissima omnium & maxime necessaria arte Anatomiæ, hoc, quod plerosq; etiam magni nominis & autotritatis uiros, in nephandos duxit errores.

Eorum hic breuiter, aliquot indicabo, post orationi finem facturus.

In Macrobio habetur existimatum esse in collo binos esse tramites, alterum cibo, alterum potui accommodatum, quem errorem & Plato ille diuinus, turpissimo certe lapsu, sequutus in Timæo suo, esse uidetur, ita enim inquit:

Pulmonem tegmen Cordi adhibuerunt, molle primum atq; exangue, deinde cauis intrinsecus fistulis, spongiæ instar distinctum, ut spiritu potuq; hausto, cordis ardorem, huiusmodi respiratione refrigerio tepefaciat. Hæc Plato, inepte sane Pulmonem potum atq; spiritum, recipere credit. Eius generis insignes aliquot lapsus, plerunq; etiã apud Iurisconsultos, ut uulgi interim iudicium prætercam, est uidere. Ex multis paucos quo non sim prolixior, orando recitabo. Vlpianus in Lege Si pr̃ meus. ff. De Solutiõibus dicit, Aristot. scripsisse quinq; liberos unico partu nasci posse quia uuluæ mulierum totidẽ receptacula habere possint. Et fuisse mulierẽ Romæ Alexandrinã ab Aegypto, quæ quinq; simul pepererit, eosq; habuerit incolumes. Reliquum literatorum, atq; inepte philosophantium uulgus, errorem errori farciẽdo, priorẽ errorẽ superat. Septẽ enim, nescio quas cellulas (ita enim loquuntur ipsi) in matrice esse statuũt. Eorum q̃ nihil sit uerum, crasseq; q̃ sit erratum, solamq; unam esse uteri muliebris cauitatem, ad sensum ex Anatomia demonstrare non est difficile. Posse tamen, non modo septem, sed duodecim, ut adserit Albertus cognomẽto Magnus, immo plures etiam aliquando in eodem utriculo contineri fœtus, diuersis tamen inuolutos membranulis, quas secundinas uocant non inuitus concessero. Quandoquidem & plerũq; superfœtationem, aliaq; id generis multa fieri, ex prægnantis Anatomia, longe antehac didicimus.

Nec errore etiam uacat, quod in Clementinis per Cardinalem Zabarellã, Clementina prima, de consanguinitate & adfinitate, quæstiõe xv, refertur. In Frãcia olim imprægnatã fuis

se quandam, cuius uirginitatis, claustra omnia (ea enim sunt textus uerba) firma atq; illæsa manserunt, adeoq; prægnatam esse uirginem nõ desijsse. Id q̃ nullo modo unq̃ fieri possit, Anatomia ei⁹ partis seu mẽbri muliebris, euidẽtius demõstrat.

Tales reper iri passim in iurisconsultorum libris errores, non est inuentu rarũ, si quis attente perquirere singula uelit. Id que ne simili scilicet errore, ut in imaginarijs istis cellulis, inuoluerentur posteri, cauisse credo iurisconsultos. Qui, quoties de naturæ rebus ambigeretur, ad obstetrices, quarum officio, medici, in partu excludendo utimur, uentris inspiciendi adeoq; custodiendi partus, deuoluere negotium. Lege. j. ff. De uentre inspitiundo.

Nec ea iurisperitos perstringendi causa, hic refero, uerum ut cuiq; ordini studiorum Anatomiæ cognitionem iucundam & necessariam esse obiter demonstrarem.

Iam & theologis artem hanc nostram prodesse, apertius est q̃ hic negari queat. Ad excolendum animum, ad mores corrigendos, theologorum refertur scopus. Nec hic repugno, modo nobis non negent, id quod luce clarius etiã est, animum scilicet, omnino sequi corporis temperamentum, neq; aliter nos bonos aut malos, ad uirtutes aut uitia esse pronos, q̃ ut corporis suppeditat temperamentum. Ad Galeni librum, in quo argumenti loco tractatur: (Quod animi mores, corporis temperaturam sequuntur) quibus, quæ à me iam dicũtur, difficile est fidem adhibere, remitto. Quod si nec is liber, ad probandum q̃d uolo satisfaciat, ex quotidiano usu uini immoderatius paulo sumpti, quàm uarie diuersisq; modis à rebus externis, immutetur, quantumuis etiam eucraton temperamentum, cõsiderare iubeo. Quos enim antehac tristes, pusillanimesq; uidimus, ubi uinũ accesserit, quasi alios à se factos modo hilares, modo audaces, modo facundos uidemus, & quid modo ebrietas desi-

gnat operta recludit. Spes iubet esse ratas, ad prælia trudit inermem inquit ille. Ex cibo atq; aere, etiã multo maior est temperamenti, q̃ ex uino alteratio, ut hic reliquas, quas medici suo modo loquendi, res non naturales uocant, somnũ & uigiliam quietem & laborem, inanitionẽ & repletionem, taceam.

Hæc ubi theologi considerare, rectaq; ratione perpendere, uelint, non ægre mihi concessuros credo, bonam partem bene beateq; uiuendi, ex particularũ corporis temperamento accrescere. Partium autem temperamentũ, quemadmodum & ipsa positura corporis uniuersi, ex Anatomia, quod supra dixi, ut nusq̃ rectius, addiscetur.

In immensum abiret oratio, si singula quæ huc, in eius artis Anatomicæ commendationem uel necessarium usum, adduci possint, recensere uelim. Ego saltem, per transennam uobis usum artis indicare uolui, ut uos quoquo modo ad eius honestum studium, pellicere queam.

Cum itaq; Anatomia totius negotij medici certissimum sit fundamentum, unde rectius eius studij rudimenta sumas, cum tam necessaria sit ars, ut reliqua frustra sine cognitione partiũ quarumlibet corporis humani, percepturus sis. Tantũ deniq; utilitatis ea ars, atq; iucunditatis in uita hominum, cũ præstet, atq; tandem, ut semel finiam, cũ in celeberrima hac nostra uniuersitate hic gratis, nulloq; sumptu, quod alias, uix magno ære, tibi comparare queas, per Patriæ Principis beneuolentiã, totum Anatomiæ negotium, intra pauculos menses, absoluendi tam oportuna data sit cõmoditas, ut uel hinc scholæ nostræ, non modicum autoritatis & commendationis (ubi diuulgatum erit, hic crebras exhiberi Anatomias) accessurum sperẽ. Eam itaq; artem Anatomiæ, omnibus modis uobis commendatam esse uolo, eam uobis tractãdam propono. Ad me quod attinet, ita uobis meum laborem faciam communem, ut non

mihi sed uobis studuisse, uideri queam. Quam totiens non sine sudore repetitæ, tam animantium brutorum quàm hominum dissectiones. Quam, tot Anatomicorum autorũ sedula atq; uaria lectio mihi conciliarunt, qualencunque eruditionẽ lubens uobis communicauero. Restat ut uestra negligentia, uestra socordia, me frustra uobis beneuoluisse, non feratis. Id tum fiet, si eadem diligentia, hanc artem, qua reliquas disciplinas soletis, uobis cõmunem atq; familiarem facere studueritis.

DIXI.

SEQVVNTVR FIGVRAE ANATOMIAE CAPITIS HVMANI AD VIVVM DELINIATAE ATQVE EXPRESSAE.

Sinistri lateris columna ubiq; sequentis figuræ, singulas partes exprimit.

VNIVERSALIS FIGVRA CAPITIS, HVMANI, CVIVS explicationem, in fine figurarum capitis, reperies.

Vniuersam fermè capitis humani Anatomiam, aliquot figuris absoluere est animus, cuiq; figuræ, demonstrationis gratia, suas litteras apposuimus.

A. Itaq; funem significat, quo in circuli modum, religatum est caput, abrasis prius capillis undiquaq;, id quod passim per nigricãtia pũcta cuti capitis impr̃ssa, indicatũ esse uoluimus.

Estq; funiculi is circulus, instituendæ Anatomicæ operationis terminus, qui excoriãdæ cuticulæ, adeoq; serraturæ locum in cranio exprimit.

B. Incisionis lineam à fune supra nasum, per uerticem in occiput perreptando indicat.

C. Transuersam incisionis lineam circa aures, utrinq; terminũ funis contingentem, significat.

Instrumenta, quibus in Anatomico opere utimur, ut nouaculam, orbicularem serram, graphios, furculas, forcipes, & eiusce generis reliqua, picturis passim adpositis expressa esse uides.

Capitis figuram Cornelius Celsus sic describit: Caput igitur eaq; quæ in ore sunt, non lingua tantummodo palatoq; terminantur, sed etiam quatenus oculis nostris exposita sunt. ¶ Caluaria incipit, ex interiore parte concaua, extrinsecus gibba, utrinq; leuis & qua Cerebri membranã cõtegit & qua cute capillum gignente contegitur. Eaq; simplex, ab occipitio & temporibus duplex usq; in uerticem, à fronte est.

Partes capitis has Auicẽna numerat, Capillos, cutem, carnem, pãniculũ exteriorẽ, craniũ, pãniculos intrinsecos duos, Cerebrũ, duos pãniculos inferiores, rete mirabile, os basilare.

'5

CAPITIS HVMANI FIGVRA PRIMA.

In hac secunda figura, uides duas Cranij exteriores cuticulas, ad funiculi usque circulum detectas, excoriatasque.

A. In utroque capitis latere crassiorem cutem, ex qua capillorũ prodit seges, designat. Ea est crassioris naturæ, propterea & maiori radice illic capilli nitũtur. Sub eaque cute lentor quidam magis mucosus est. Vnde & morborum innumera mala nascuntur.

B. Interiorem ossi capitis concretam membranam designat, περικρανίον Græci uocant. Hæc ut uniuersum capitis os cingit, sic & sensum plane ministrat. Sunt eius pelliculæ, tria potissimum commoda, quæ iuuamenta Mundinus uocare solet, primum ut Cranium à cuti, & cutis à cranio sine medio non tangatur. Secundum, ut cranium per hunc panniculũ sentiat. Tertium ut per hunc panniculum Dura mater suspendatur cum Cranio.

C. Cranium, cum suis suturis, atque ossium compaginationibus designat. Vbi, suturam per os frontis ad nasum ferme, in mulierum plerunque cranijs perreptare, secus autem in uirorum capitibus, notaueris.

Celsus, Ossa capitis ab exterioribus dura, ab interioribus (quibus inter se cõnectuntur) molliora sunt. Interque ea uenæ discurrunt, quas his alimentum subministrare credibile est. Raro autem caluaria solida sine suturis est, locis tamẽ æstuosis facilius inuenitur. Et id caput firmissimum, atque à dolore tutissimum est, ex cæteris, quo suturæ pauciores sunt, eo capitis ualetudo commodior est. Crassissimum uero in capite os, post aurem est, quia capillus (ut uerisimile est) ob id ipsum non gignitur.

CAPITIS HVMANI FIGVRA SECVNDA.

Orbiculari ſerra, circũquaq; ſupra funiculi notam, ita craniũ pertundimus, ne aliqua pellicularum interius, neq; Dura neq; Pia uocata mater diuellatur, ſenſimq́; ſuperius hemicranium à reliquo capitis trunco dimouemus.

Partem illam ſuperiorem cranij, orbiculari ſerra diſſectã atq; diuulſam, hic ad figuræ infimam partem apponi uides.

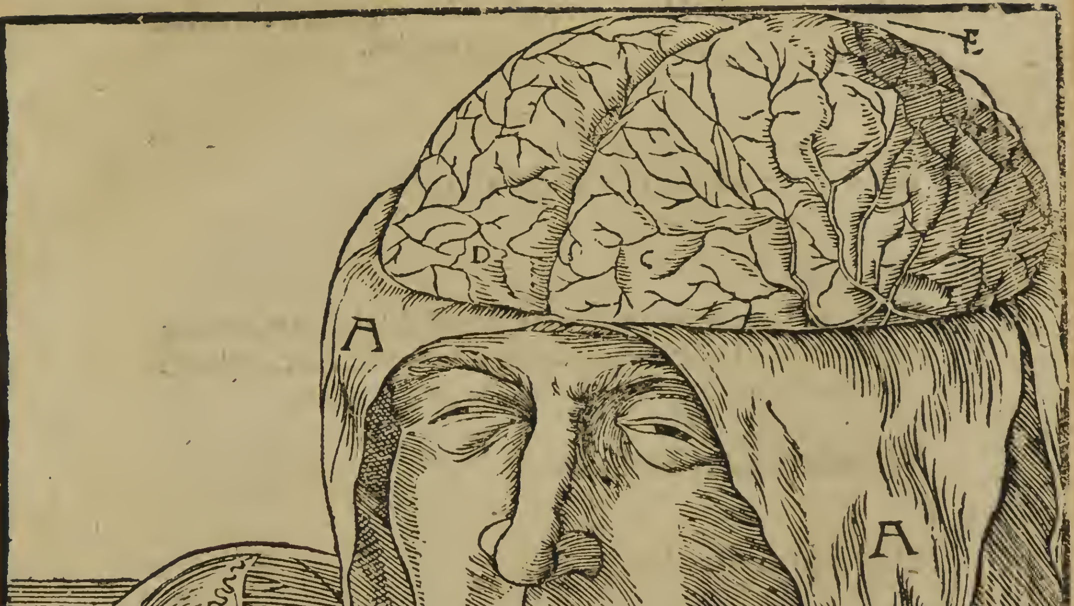
A, Intra cranium duriorem pelliculam, quam Duram uocant matrem, deſignat.

Cerebrum, tenui adhuc membranula, quam Piam uocant matrem, uarijs & diuerſis uenarum & arteriarum ramulis diſtincte circumtectum eſſe uides. Præterea in Cerebri ſubſtãtia, dextram partem ſiniſtræ, forma & figura adeoq́; ſimilitudinis quadam lege, mutuo ſibi reſpondere uides.

C, Siniſtram. D. dextram Cerebri partem ſignificat. E. mediũ Cerebri tramitem, qui partes diſiungit, deſignat.

Ramulos uenarum & arteriarum paſſim circa ſubſtantiã Cerebri diſſeminatos eſſe uides. Subſtantia præterea Cerebri qualis ſit, diſrupta pellicula, uidetur. Eſt in homine maior, q̃ in nullo alio animali ſimilis ſtaturæ. Propterea quod hominis cor ſit calidius, maiori ex Cerebri temperamento refrigeratione, opus habens,

HVMANI CAPITIS, FIGVRA TERTIA.

In hac figura eſt uidere utranq; interiorem, quæ cerebrum uelat, pelliculam, cum ipſa ſubſtantia cerebri.

A, Itaq; Duram uocatam Matrem ſignificat.

B, Piam Matrem, cum uenarum ramuſculis deſignat, utraque pellicula, à cerebro hic diuulſa pendet, quo cerebri aptior ſit conſpectus.

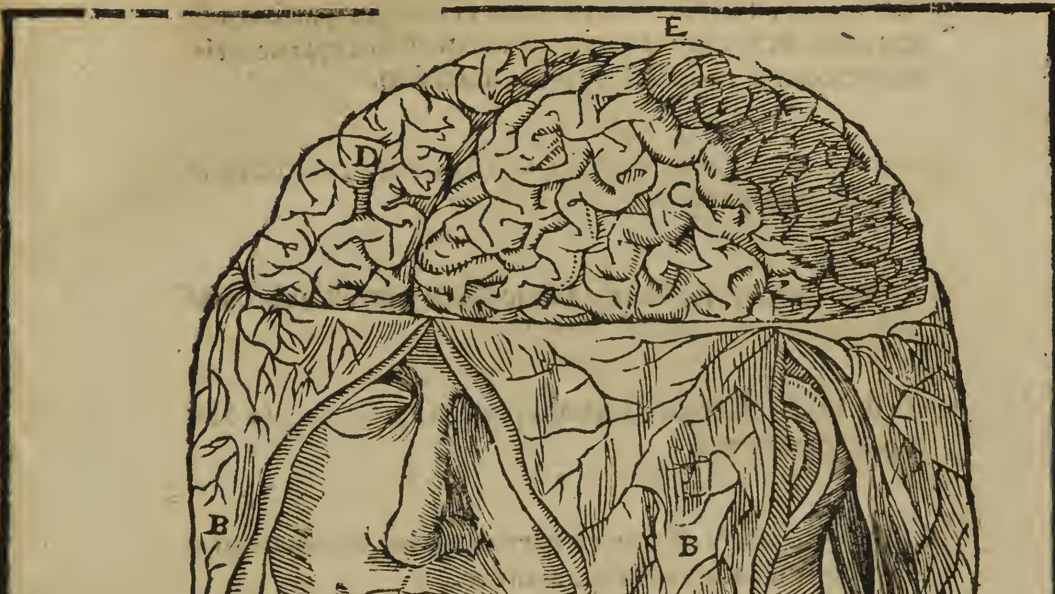
C. Siniſtra cerebri ſubſtantia.

D. Dextra pars cerebri eſt.

E. Confinium atq; diſcriminatio eſt cerebri.

Diuiditur cerebrum, in anterius & poſterius. Anterius in dextrum & ſiniſtrum à Dura menyngæ ſecatur, ut tres cerebri partes numerentur. Poſterius (παρεγκεφαλίδα Græci nominant, Latini à paruitate, cerebellum) occipitium duntaxat occupat, proprijs inuolutum membranis, Dura Mater anterius à poſteriore ſegregit, eſtq; non eadem atq; ſimilis ſubſtantiæ utriuſq; qualitas, quod hoc ſit mollius, illud uero durius eſſe comperiatur.

HVMANI CAPITIS, FIGVRA QVARTA

In hac Figura, uides ſubſtantiæ Cerebri dextram partem adhuc illæſam, Siniſtram uero, ad intermedios uſque uentriculos, nouaculæ miniſterio fermè abſciſſam.

Serraturæ, intra pãniculos locus, unà cum reliqua capitis parte, circunquaꝗ apparet,

C. Dextra Cerebri ſubſtantiæ adhuc illæſæ pars eſt, nubecularum forma effigiata.

D. Pellicula, hãc Cerebri dextram partem inuoluens, piæ Matris eſt membrana.

A. A. membranula eſt amotæ partis Cerebri, inuolucrum, ꝙ ſupra Piam uocari Matrem diximus.

E. ubi uentriculorum inſinuatio eſt, indicat.
Supra naſum, in ipſo Cranio eſt notabilis & certa quædam uacuitas, aere ut plurimum repleta. Conferre hunc aẽrem ad ſenſum odoris putant.

In adminiſtratione, eius partis, auferenda erit Cerebri magna portio, ut hic in ſiniſtra Cranij parte factitatũ eſſe uides Scalpello id rectius effeceris, particulatim demendum eſt, quouſqꝫ ad regionem calli quodammodo naturam referentem peruenias: poſt quam, uentriculi in utraqꝫ parte ſinguli occurrunt, per totum Cerebrum diſperſi.

HVMANI CAPITIS FIGVRA QVINTA.

Vides hic in præsenti figura, ubi ad quantitatem trium fermè digitorum, cerebrum penetraueris, in utroq; latere, apparere uentriculum Lunæ nuper natæ, modo incuruatum,

Ventriculorum utrinq; notæ sunt E C. E C.

D.F.L. Vtrinq; circa basim, est substantia una pellicularis, rubea, uermis dicta, ex uenis & arterijs composita, quæ ab uno extremo ad aliud cuiuslibet uentriculi tendit, quæ motum habet secundum aliquos, aperiens & claudens uentriculos uoluntarie

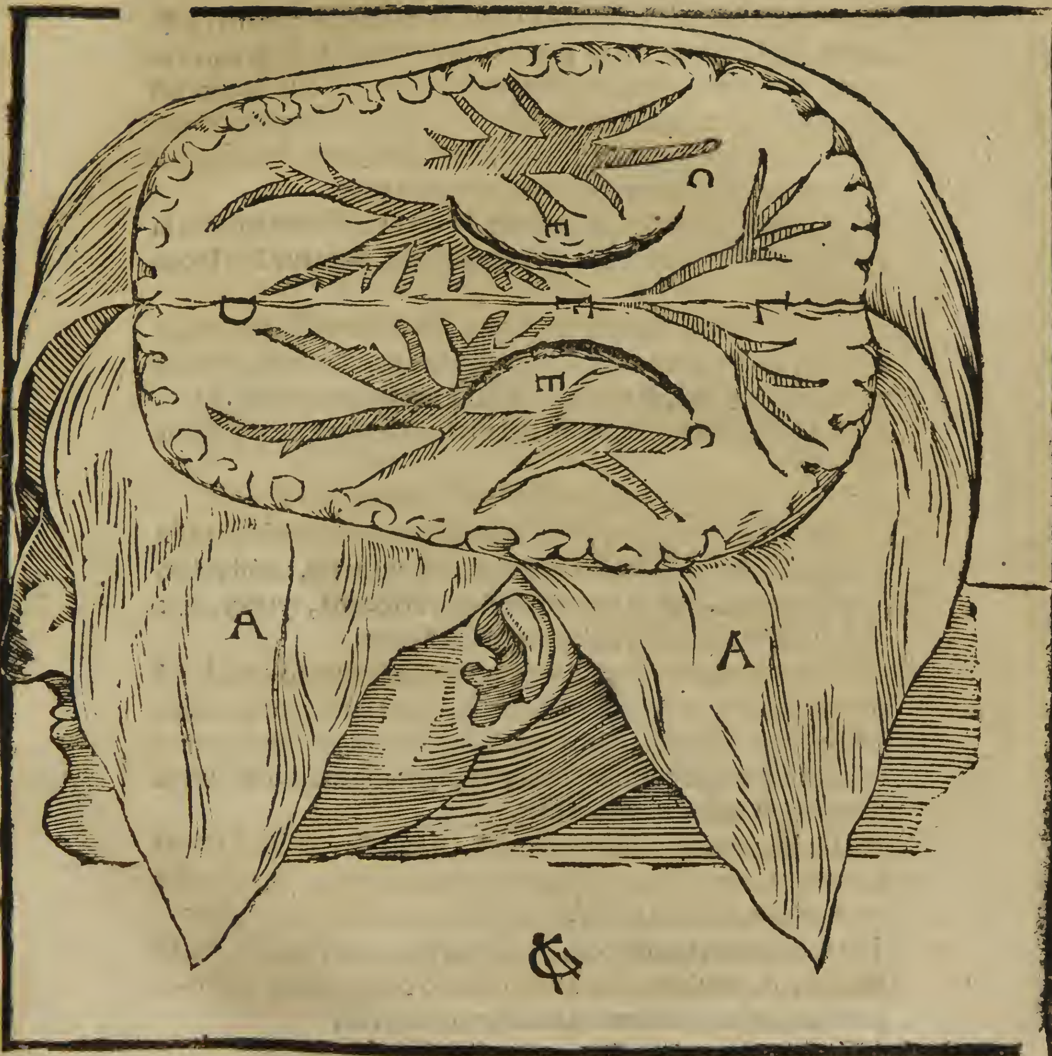
Infra tales uermes ad ipsorũ latera, est certa pars cerebri eminens, quam multi assimilãt natibus humanis in figura, quæ in elongatione, pariter & clausione uentrium, se contangit: in abbreuiatione uero & dilatatione ipsorum, abinuicem separatur. Hæc Carpus in Isagog.

A.A. Piæ Matris pellicula est.

Auriculam, Nasum, Labia atq; Mẽtum extra pelliculam prominere uides.

Duo anteriores Cerebri sinus in unum coeunt, coitionis partem, meatum communem, siue uentriculum tertium nominant, propterea uelatũ tunica. Spiritus, in prioribus uentriculis elaboratus, ad tertium hũc uẽtriculũ, transferetur, memoriæ efficiẽdæ gratia. Est præterea, prior cerebri pars cogitationi, media, ratiocinationi, posterior, memoriæ dicata.

HVMANI CAPITIS, FIGVRA SEXTA.

Dura Mater cum socia sua meninge, ut dextram Cerebri à sinistra disterminat, ita & per latum protracta, posterius cerebrum à priori diuidit. Verum hæc secunda duplicatio, nō ita uenulis, ut prior inuicem iuncta uidetur. Continet tamē intra se certam quandam uacuitatem, in qua multi ex iugularibus uenis prodeuntes rami, terminantur.

Versus occiput, in ista duplicatione est certa uacuitas, uocata lacuna, in quam sanguinis pars exprimitur, uocatur hic locus Auicennæ torcular.

Circa D. literam, uides notari carunculas mammillares, odoratus ut quidam uocant, instrumenta, prodeuntes neruos, uides 1.1.2.2. Obticos uocatos, uisuiq; addictos neruos. 3.3.4. 4.5.5. Quibuscunq; sensuum neruis suos numeros appositos esse uides.

A.A. Vt hactenus semper pelliculam Cerebri significat.

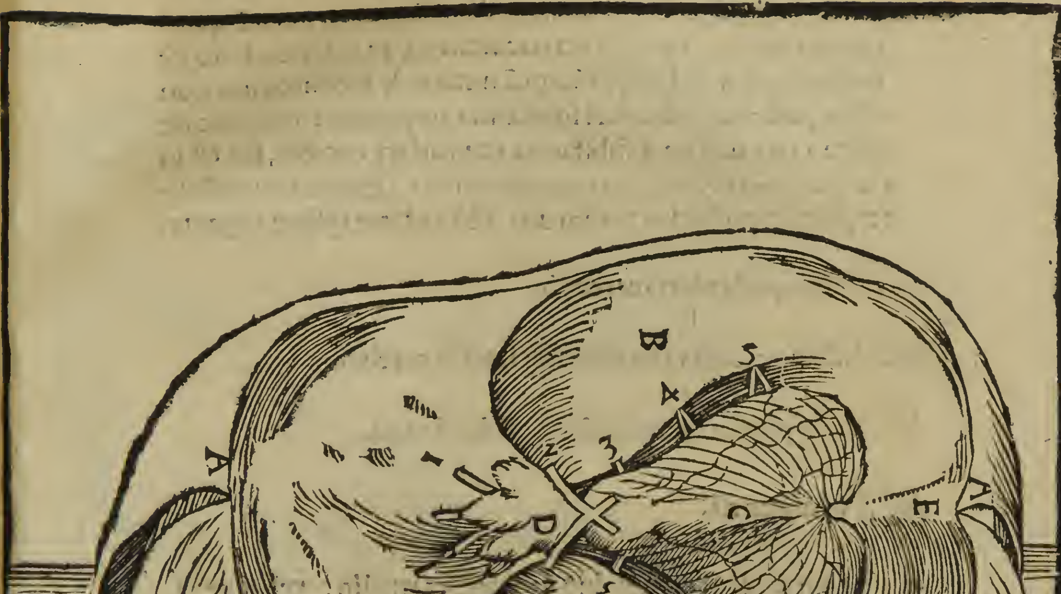
B.B. Inferius utrinq; cerebrum, diruptis atq; conuulsis cauitatibus, quas hic uētriculos Cerebri esse noueris, mōstrabit.

E. Postremam Cerebri partem longe duriorem, quæq; mox in spinalem medullam degeneret, designat.

Cerebellum, Cerebro à tergo adiacet, aliquatenus eo occultatū duplici quoq; membrana uestitur, dura scilicet atq; molli membrana. Sinum unum habet, in quem spiritus ex anterioribus peruenit, finis eius prope spinalis medullæ initiū situs est, ob quod durus existit.

Circa D. literam, nerui sunt ad oculos uidendi facultatē transferentes Græci ὀπτικοσ uocant, ex anterioribus uentriculis procedunt, caui ob id facti, ut spiritum uisiuum recipiant. Hĳ inuicem in unum coëunt, & rursus anteq̄ oculos, ingrediantur, dirimūtur, hinc altero clauso oculo, totus spiritus per communem neruum, ad alterum fertur.

CAPITIS HVMANI, FIGVRA SEPTIMA.

f

In posteriori parte medij uentriculi est foramen paruũ quod tendit ad certam quandam uacuitatem, quæ descendẽdo est uersus locum ubi est principiũ nuchæ, & hæc uacuitas non est in posterioris cerebri substantia, ut putant multi, nec est circundata undiq; à substantia medullari cerebri, sed est inter posterius & anterius cerebrum sita, circũdata notabiliter, uersus posterius cerebrum, à Pia matre ipsum tegente.

C. Cauitas posterioris cerebri.

DD. Inferior substantia utriusq; lateris cerebri.

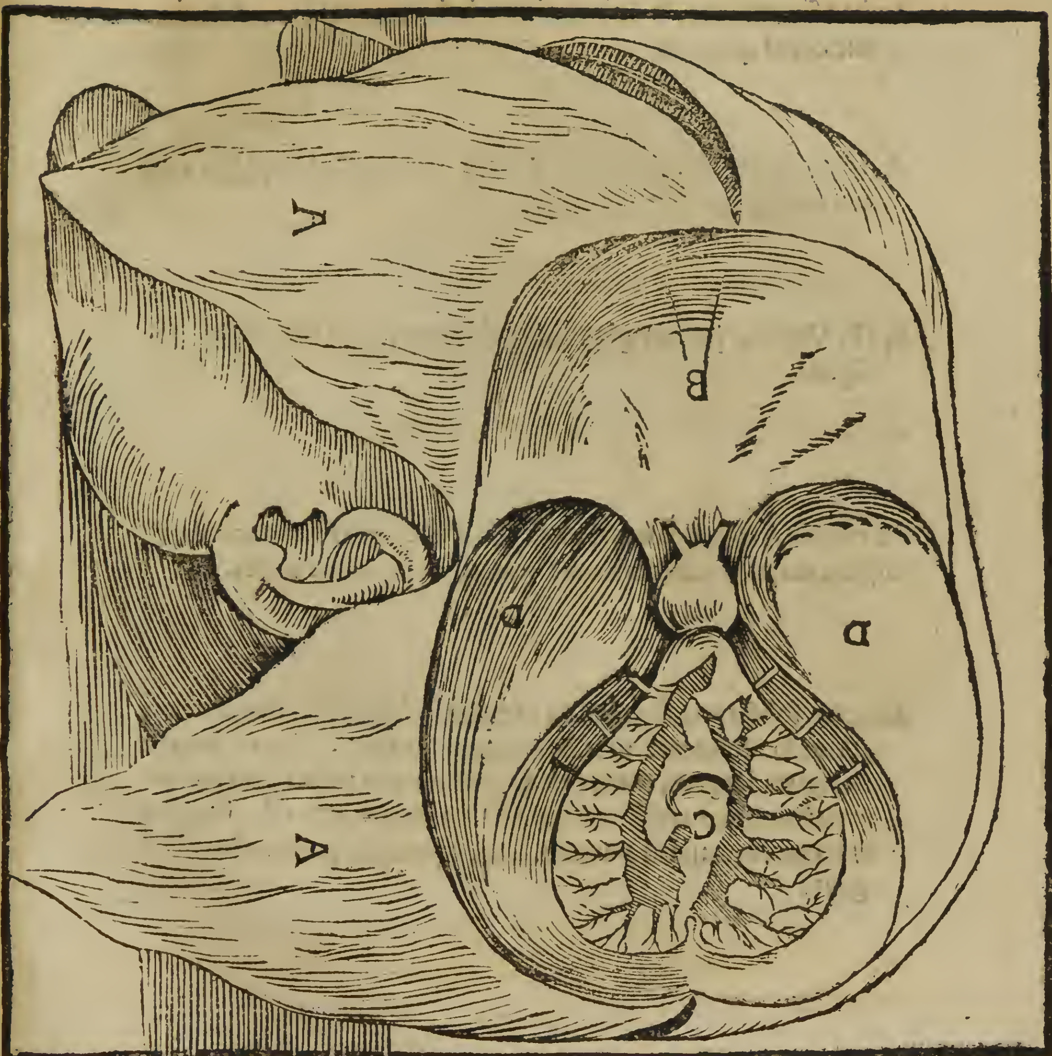
B. Prioris partis cerebri, infima est substantia.

AA. Pia mater est.

In ima parte cerebri sunt duo canales, ex medio cerebri uentriculo, ad palatũ retrimenta deriuantes: quorum alter decliuis ac deorsum procedit, alter ubi meatus ille communis cum cerebello cõmittitur incipit, retrorsum pergens. Post canales hos, est certa quædam concauitas Græcis πτύελον, aut χοάνη, Latinis labrum aut infundibulum, dicitur, quod superne sit ampla, inferius in angustum desinat. Subditur ei glandula quædam quæ & ipsa manifestam habet concauitatem, quam os quoddam coli modo peruium, excipit.

Ad basim cerebri, hoc est, ad os subditum, palato contiguum, plexum reticularem, ex arterijs in caput uenientibus factum reperies.

CAPITIS HVMANI, FIGVRA OCTAVA.

In hac figura, quæ in oris cauitate habentur, atq; considerantur cerni queunt.

A. Itaq; superior oris aperti est pars, in qua Colatorium tam narium q̃ palati, collocatur.

B, B. Vtrinq; positas glandulas aliȷs uocatas Amygdalas designat.

In medio Amygdalarum ex superna oris parte carunculam, aliȷs uuam, aliȷs columellam uocatam, dependere uides.

Linguæ substantiã, figura sua exprimit. In radice linguæ epiglottida delineare non licuit per opticen. Quod tamen in figura linguæ, extra reliquum corpus posita, utcunque exprimere, conati sumus, ubi D. Laringen, hoc est, tracheæ arteriæ extremam partem. C. Epiglottidis particulam, designat.

CAPITIS HVMANI, FIGVRA NONA.

Hæc figura, cranij inferiorem partem, ubi collo implantatur, indicat: & inuersum plane Cranium repreſentat.

A, Dentium ordinē exprimit, numerus dentiū in hominibus uariat, ad ſummum autem. 32. reperiuntur. Eorum. 4. infra & totidem ſupra, prope A literam expreſſi Græcis τομεῖσ, hoc eſt, incidentes dicuntur, ſinguli ſingulis radicibus innituntur. Eos, canini dentes in ſingulo latere, unus poſitus, ſequuntur. Qui poſtremi in ſingulis lateribus inciſuris per medium deſignati cernuntur, maxillares uocantur.

CC.

DD.

EE, Calamoidi oſſa ſunt.

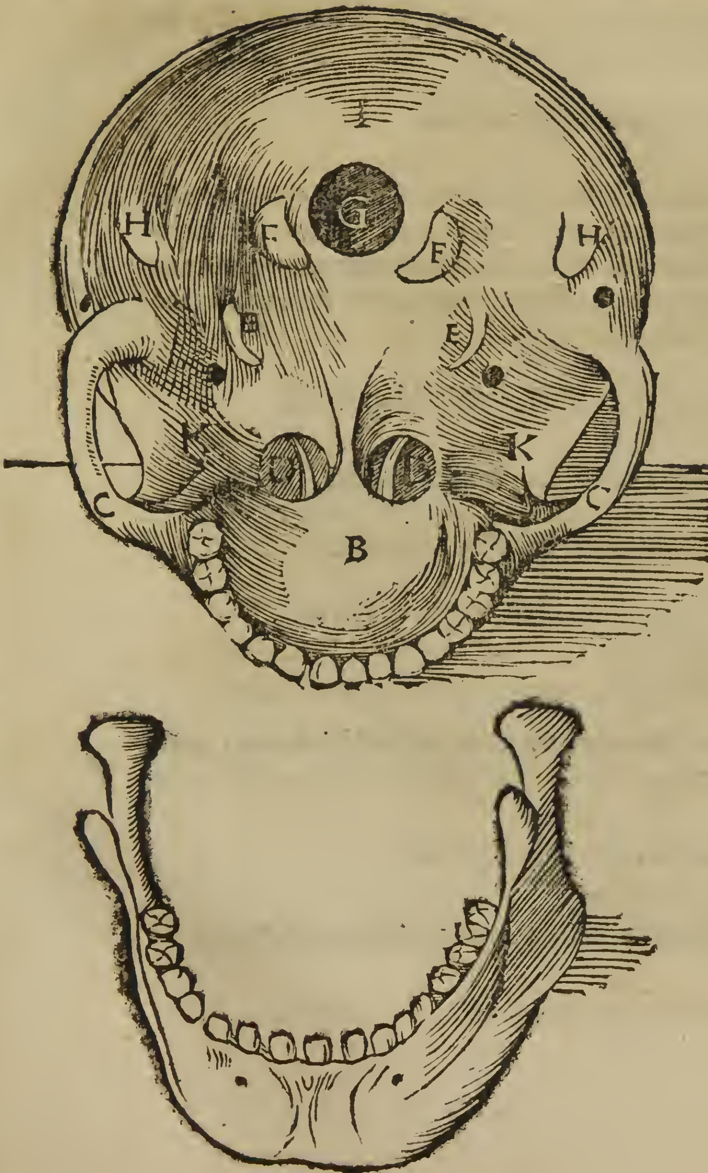
FF. Cranij duæ ſunt partes, ubi colli prima & ſuperior uertebra odontoidea, Gal, uocat, uniuerſum caput excipit.

G. Foramen eſt per quod nucha in ſpinam dorſi ex cerebro deriuat.

HH. Oſſa ſunt circa petroſa.

I. Occipitis cranij pars eſt.

CAPITIS HVMANI, FIGVRA DECIMA.

Oßium atq; suturarum cranij ueri situs atq; forma, in hisce sequentibus figuris exprimuntur.

Ossa cranij, id est, Caluariæ septem sunt.

A.B. Significant os frontis & Coronale, suturam in hoc osse per medium ad nares usq; duci uides, eam sexus esse discriminis notam, quidam falso contendunt, decepti quod mulierũ cranijs frequentius, non ita etiam uirorum, inesse hoc discrimen, notauerunt.

C. Ossa duo bregmatis, id est, sincipitis & parietalia.

D. Ossa duo lithoidea, id est, lapidosa & petrosa.

Os palati & basilare, minime hic ostendi potest.

F. Zygoma uel os Zygoides, id est, iugale & partis.

E. Nasi ossa.

G. Superiorem inplantationem dentium, ut H. inferiorẽ mãdibulam, significat.

I.L. Colli atq; ceruicis uertebras exprimit.

K. Verticis supremum atq; suturarum coitionem designat.

Reliqua παρέργως loco apposita sunt.

HVMANI CAPITIS, FIGVRA VNDECIMA.

Hæc figura, priori, per omnnia ſimilis eſt, niſi quod ut prior, dextrũ, ita hæc ſiniſtrũ capitis latus, conſpiciendum offert.

A. Itaq; rurſus frontis os indicat atq; Stephaniæam, id eſt, coronalem, quod coronari olim ſolebat.

B. Os Bregmatis eſt, utriuſq; oſſis Bregmatis, cum frontis oſſe mutuus fit cõcurſus atq; coitus, quæ pars cranij diutius dehiſcens, in infantibus longo poſt tempore coaleſcit, perpetuo tamen poſtea, etiam in adultis, teneritudine quadam, coitionis locum refert. Hinc capitis internis partibus profutura remedia, Medici ad hũc locũ applicanda eſſe monẽt.

C. Reſpondens os eſt, oſſi B bregmatis.

D. Lapidoſum ſeu petroſum.

E. Labdoidi os eſt.

F. Iugale ſiue paris

G. Superiorem dentium implantationem.

H. Inferiorem mandibulam.

I. Sex colli uertebras exprimit.

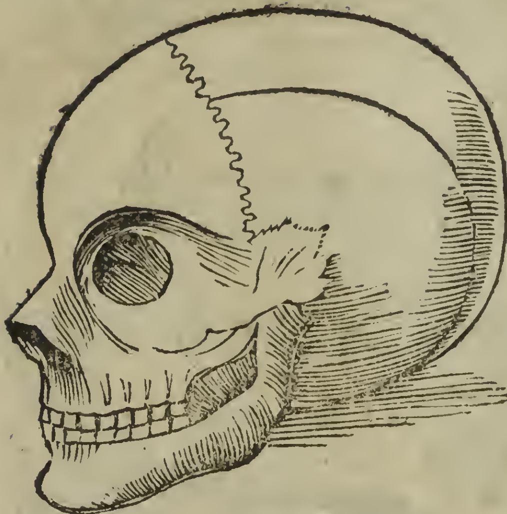
K. Verticis eſt locus.

L. Terminus eſt, ubi dorſi ſpondiles incipiunt.

CAPITIS HVMANI, FIGVRA DVODECIMA.

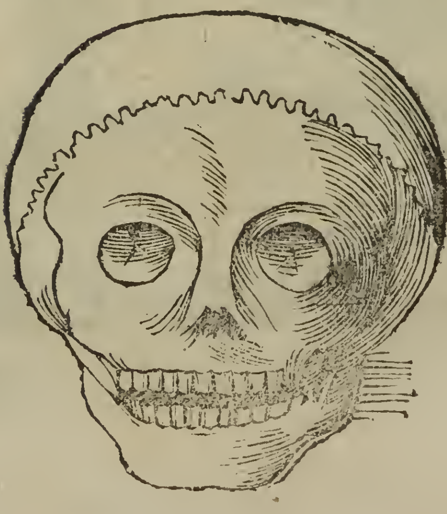

Offiũ capitis atq; suturarũ figuræ sequuntur,

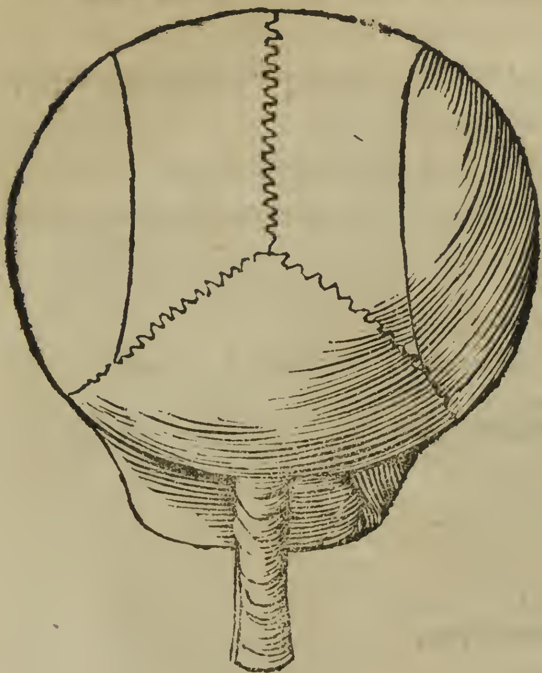
Obelæam, id est, rectam & sagittalem suturã, per medium uerticis ducta linea significat.

Crotaphiæ, id est temporales, uel lepidoides, id est, squamosæ & mẽdolæ, in utroq; latere, circa aures, notantur.

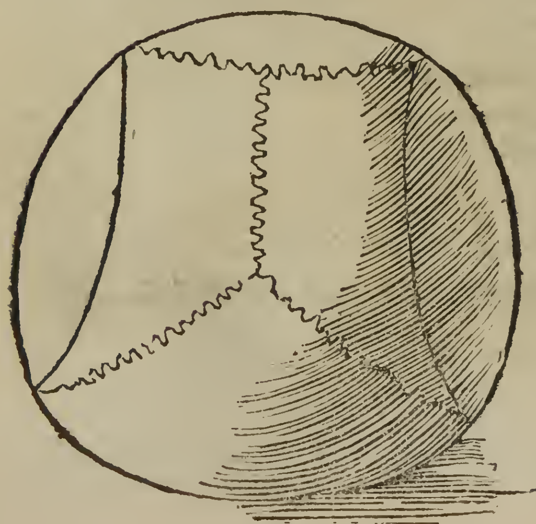

Stephaniæa, id est, Coronalis sutura hic cernitur, dicta sic quod Corona ad hanc partem capitis imponi solita sit olim.

HVMANI CAPITIS, FIGVRAE.

Labdoides simi lis .λ. literæ Græcæ, uerte= brarũ colli ossa sunt,

In hac figura o= mnes suturæ oc cipitis, delinean tur.

A. In ſuprema parte cranij uerticem capitis deſignat.

AB.AB. In utroq; latere dependentem cuticulam primam capitis, cui capilli innituntur.

C. Internam partem primæ cuticulæ exprimit.

D. Pericranium, hoc eſt, mox contingens, exterius os cranij cuticula eſt.

E. Cranij oſſa deſignat.

F. Dura menynx intra cranium.

G. Pia mater eſt, mollior atq; tenuis cuticula proxime cerebrum obuelans.

H. Cerebri ſubſtantiam ſignat.

I. Ventriculus cerebri. 1. 2. 3.

Supra L. rete mirabile effigiatum eſſe uides.

L. Lacunam.

M. Neruorum paria.

N. Carunculæ mammillares.

OO. Viſus organum.

P. Audiendi organum.

Q. In naribus olfactus ſenſum.

R. In lingua guſtandi facultatem.

S. Coronalem ſuturam.

T. Sagittalem.

V. In occipite Labdoidem ſuturam deſignat.

Tactus in uniuerſo corpore per neruos atq; muſculos diffuſus ſentitur.

Vniuersalis figura omnium partium capitis humani cum sua explicatione.

PRAEFATIVNCVLA IN ANATOMIAM PORCI.

Cophonis, celeberrimi suo seculo Medici Anatomē, quam de resectione Porci reliquit, ad finem figurarum nostrarum, apponere libuit humanissime lector, quo & huic ingenuæ arti Anatomiæ esse sua præexercitamenta, uel hinc colligere queas. Non enim prima fronte, illotis (quod aiunt) manibus ad humani corporis resectionem, tyrones medicinæ admittendos puto, quin prius rudiměta quædam ex uitulorum, hœdorum, porcellorum, & simiarum, si, ut Galenus subinde fecit, nobis daretur eorum animalium copia, addidicerint, quod bonam partem membrorum ea animantia, simili positura habeant, cum hominum corporibus. Quod si cui, tāta sit uel libido uel artis exercendæ dexteritas, ut & aliorū animantiū quæ nihil uel parū cū hominū corporibus habent affinitatis, ut sunt Ranarū, erinaciorum, piscium, glirium, auium, gallinarum, atque eius generis reliquorum, dissectiones moliatur. Hunc nostro exemplo minime à scopo aberrare puto, mirū etiā in modum eius artis hunc augere thesaurum, contendo. Vnde enim earum rerū Aristoteli, Plinio, Galeno tāta fuisset eruditio, si non prius manum admoliti fuissent Anatomiæ, tibi lector coniiciendum relinquo.

ANATOMIA PORCI EX COPHONIS LIBRO.

Quoniam interiorum membrorũ corporis humani compositiones, omnino erãt ignotæ, placuit ueteribus Medicis, & maxime Galeno, ut per Anatomiam brutorũ animalium interiorum membrorũ partes manifestarentur. Et cũ bruta animalia quædam, ut Simia, in exterioribus nobis inueniãtur similia, interiorum partium nulla inueniuntur adeo similia ut porci, & ideo in eis, Anatomiam fieri destinauimus.

Est autẽ Anatomia recta diuisio, quæ sic fit: Porcum debes inuersum ponere, quem per medium gutturis incides, & tũc primum tibi lingua occurret, quæ dextrorsum & sinistrorsum quibusdam neruis alligata est, qui motiui dicũtur. Quod cum ipsi à cerebro ueniant ad pulmonem, uertũtur ad linguã per quos lingua mouetur ad uoces. Ibi iuxta sunt carnes glandulosæ quæ dicuntur pharinges, & earum inflatio similiter dicitur, sunt etiam ibi maximæ glãdulæ in quibus colligitur humor, & facit branchos.

In radicibus linguæ oriũtur duo meatus, scilicet trachea arteria, per quam transit ad pulmonẽ aër, & œsophagus, per quẽ mittitur cibus ad stomachũ, & est trachea arteria super œso-

phagũ super quã est quædam cartilago, quæ dicitur epiglottis quæ clauditur aliquando ut cibus & potus per eam nõ descendat & aperiatur ut aër intret & exeat.

Inter tracheam arteriã, & œsophagum, est locus qui dicitur isthmon, inter duo præcipitia, in quo aliquando humor colligitur, & facit apostema, quod dicitur squinantia, id est, angina, aliquando totus extra, & dicitur synantia.

Tunc debes separare tracheam arteriam ab œsophago & inuenies pulmonem & cor. Cor uero est magis in sinistra parte, quorum quidlibet in sua capsula continetur. In capsula cordis colligitur mater, quæ facit peripneumoniam.

Et tunc uidebis quandam uenam quæ concaua dicitur, quæ ab epate uenit per medium diaphragmatis, & subintrat auriculam cordis, & fit arteria, de qua fiunt omnes aliæ arteriæ quæ procedunt ad membra in quibus colligit̃ humor qui facit sansugium, aliquando colligit̃ extra eos, & facit anhelitum, aliquando intus & extra, & facit orthomiam. Et quod pulmo sit cauernosus potestis probare, si cũ calamo intromisso infletur. Sub illis membris est panniculus, qui dicitur diaphragma q diuidit ea à nutritiuis, qui coniungitur tenuioribus costarum in quibus colligitur humor, qui facit pleuresin.

Tunc debes reuerti ad nutritiua & computa longitudinẽ œsophagi ad usq; septimum spondile, & incipit os stomachi supra diaphragma, stomachus uero inferi⁹. Sub stomacho est intestinum, quod dicitur portanariũ, sub portanario est duodenũ, sub duodeno est ieiunũ, sub ieiuno est orbum, sub orbo saccus, sub sacco longaõ, & sunt ibi quædam gracilia intestina, quæ lateralia uocantur in quibus est iliaca passio.

Ex dextra parte sub fundo stomachi est epar positũ, in cuius substantia est quasi quædam uesica quæ cystus fellis appellatur & super epar sunt duo pãniculi zirbus & siphach, qui sunt im-

plicati uelut rete. Quod apparet ibi pingue & grossum dicitur zirbus: quod autẽ subtile est siphach, quæ procedunt usq; ad splenem, per quos uenæ transeunt, per quos melancholia ab epate ad splenen mittetur.

Est autẽ splen membrum oblongum in sinistro latere positum, loca quæ sunt sub splene & epate dicuntur hypochondria Tunc debes omnia interiora extrahere, & tũc occurrit tibi in medio spinæ arteria magna, sub qua & uena magna cõtinetur quæ arteria fit de oĩbus arterijs capitis, quæ cõdensant in unã magnã arteriã, quæ descẽdit à lũbis, & à se uarias arterias trãsmittit tã dextrorsum q̃ sinistrorsum ad inferiora, uena ibi magna fit de arterijs capitis cõdensans quæ uenit usq; ad renes, & bifurcatur, & ibi fit uene chilis, in qua infiguntur capillares uenæ quæ præ nimia paruitate sui uideri non possunt, per quas urina cum quatuor humoribus, mittitur ad renes.

Tunc inuenies ibi duos meatus qui uritides dicuntur, & per eos resudat urina in uesicã. Nam ipsi infigũtur uesicæ, qui etiã transeunt per quẽdam panniculum, quo omnia intestina præter longaonem claudũtur, qui uocatur epigorontysmeon coli quo rupto intestinũ cadit in oschium, supra quem omentũ est.

Finis Anatomiæ Porci, ex traditione Cophonis.

Membra similaria.

Octo consimiles sunt partes, neruus, adeps, os
Arteriæ, uenæ, caro, cartilago, cutisq;.

Dissimilaria uel officialia.

Officijs animæ numero sunt membra uiginti
Cor, iecur, & cerebrum, testes, uesica, lienq;.
Et stomachus, pulmo, renes cum pectore, dorsum,
Os, oculi, nares, aures, collum, caput, & pes.

ANATOMIA
INFANTIS EX COMMENtarijs clariſſimi Anatomici Gabrielis de Zerbis deſumpta.

SI fœtus mas fuerit, & per aborſum in dies quadraginta excidat: aperta matrice, cum humore ſuper terrã exiens à uulua diſſoluetur ſua teneritudine, & non inuenietur propter ſui paruitatem: ſi aũt aborſus fuerit ſuper aquam frigidam, leuẽ & claram, inuenietur per colamentũ creatura, & habebit formam magnæ formicæ. Et hæc ſubſtantia inuenietur in tela quadam, ſiue in panniculo, cuius caput & omnia membra formata ſunt & diſtincta. Et aliquando quando recenter ſcinditur, inuenitur habens motum dilatationis & conſtrictionis quando acu pungitur, propter quod uere ſcitur creaturã illam eſſe animatam & inuenitur quod ueretrum eius & oculi eius magna ſunt reſpectu ſuæ quantitatis, eo ꝙ adhuc nõ ſunt cõpleta & adunata, ſed in materia fluida reſultat forma & figura membrorũ, & ſimile euenit in alijs animalibus in oculis & membro generationis, ante ultimum eorum complementum, ſemper enim mẽbra hæc aliorum reſpectu magnam habent quantitatem.

Si uero quod conceptum eſt fœmina fuerit, & à uulua per aborſum ceciderit ante mẽſes tres, qui ſunt dies nonaginta, aborſus, inuenietur nõ figuratus, ſi uero quartum intrauerit mẽſem, uel tertium compleuerit, inuenietur tũc fœmina formata, quando autem completa eſt, uelociter completur ad ultimam formationem in qua naſcitur, quoniã humidum poſtq̃ cõſtare incœperit citius figuratur & cõpletur q̃ ſiccũ ſpiſſum

Dum est infantulus in utero, manus tenet apud mētum, dicebat Hyppoc. & caput apud pedes: neq; est uerum iudicare, nec uidebis in matricibus, si puer habeat caput inferius, siue superius, fœtus enim ante motum suum ad exitū, scilicet in partu naturali (dicebat Auic.) est sustentatus, id est, moratur, uel stat & situatur super pedes suos: & ipsius facies sustentata est, & inclinata super eius genua, & supponuntur plantæ manuū genibus suis, & nasus suus intra ambo genua positus est, & oculi super ea ambo genua, & colligit, scilicet, ambo genua ad anteriorem partem sui, & est positum collum una cum dorso eius uersus matris anteriora, & ipsius facies ad dorsum matricis eius iacet inclinata, defendēdo, scilicet per duritiem spōdilium matris, cor, scilicet, fœtus à nocentibus extrinsecis.

Causa autē situs huius est. Tum quia hic situs conuenientior est ad conuersionem faciendam, scilicet in partu super caput suum, quoniā egressio eius sic est egressio melior. Tum etiā quia minorem occupat locum, licet sint qui dicant hunc sitū solum esse masculi, dicebat Auicen. scilicet præparatio, id est, maris infantis, fœminæ est, secundum contrarium huius præparationis, quod tamen dictum caret ratione, est autem eius situs in utero diuersus à situ plurimorum aliorum fœtuum in speciebus brutorum. Nam omne animal quadrupes ponitur in matrice extēsum propter matricis longitudinem: Animal autem carens pedibus iacet in matrice super latus suum, sicut in delphino est uidere & cete & aliis piscibus, in utero alia sibi similia generantibus. Animal autē bipes stat ex matrice incuruatum, sicut aues stant in ouo, & homo in matrice, hoc est, incuruata stāt in matrice, ita quod nasus hominis est intra genua sua, & oculi eius super genua sua, & aures extra genua sua, cū est homo in utero, & hic quidē situs est ad defensaculum cor-

dis, dicebat Auice. 9. de animalibus, & ille modus est magis cõ ueniens ad euitandum se, scilicet, à nocẽtibus, quæ sibi de foris occurrere possent.

Colligatur fœtus matrici, mediante secundina, epati eiusdẽ mediantibus uenis, cordi uero mediantibus arterijs quæ sunt in secundina, quorum omniũ coopertorium est umbilicus dum uniuntur apud fœtum matris, aliqualem colligantiam quoque habet cum patre, & membris eius per uirtutem formatiuam decisam à generatiua patris, quæ est in semine & spiritu gignitiuo.

QVALE SIT OFFICIVM ANAtomici, ex Carpi commentarijs, supra Mundini expositionem.

Videndum est, quid requiratur ad hoc, ꝙ aliquis sit bonus Anatomes siue Anatomicus. Dico ꝙ prio, & ante omnia oportet ꝙ sit instructus in scientia medicinæ, & cum sibi annexo, & delectetur legere ac pluries legere quæ Aristo. & Gale. & Auic. & alij de animalibus dixerin, ttam de uiuis q̄ de mortuis: & quid dixerint iuniores: & sit bonæ extimatiuæ, ut distinguat inter dicta doctorum, & incumbat pro uiribus dissectioni animalium diuersarum specierum, & diuersorum sexuum, ac diuersarum ætatū, prægnantiū & non prægnantium, uiuorum & mortuorum.

Et ad scientiam istam acquirēdam incūbat anatomiæ fœtuū diuersarum specierum animalium: quia multæ partes membrorum simplicium lucidissimæ uidentur per Anatomiā fœtuū quæ in perfectis non apparent, nisi diminutæ. Et per istorum fœtuum Anatomiam, fateor me multa cognouisse; quæ mihi prius perobscura erant.

Et non credat aliquis per solam uiuā uocem, aut per scripturam posse habere hanc disciplinam: quia hic requiritur uisus, & tactus, ut xij. de utilitate inquit Galenus.

Nec per unam Anatomiam potest haberi distincta cognitio membrorum. Nam cum adhibetur studium in subtili ostensione unius particulæ, propter propinquitatem ipsorum compositio alterius quasi penitus destruitur. Requiruntur igitur multæ numero, & præ cæteris credere Galeno, qui errores aliorum correxit, maxime Cleamenis Praxagore, & Philotimi & aliorum ueterum, ut in libro de Anatomia matricis ipse G testatur: & cōmunis tenet opinio errorē aliquem adhuc non inueniri in sua Anatomia, Eiusq; opiniones firme & inuiolate

adhuc permanent:quamuis Auicē.in libris de animalibus, de ortu neruorum teneat cum Aristo.contra Gale.de quo latius in Anatomia neruorum cerebri(deo annuente)dicemus.
Et Gale.fere in omnibus suis libris aliquid dixit de Anatomia, magis tamē in.xvij.libris de Vtilitate particularū,& de Iuuamētis membrorum,& in libello de Anatomia uiuorum,& in libro de Dissonātia Anatomicorum,& de Virtutibus naturalibus,& de Motibus liquidis in quibus maxime comprehenditur ingenium,& doctrina.Gale.de Anatomia.

Et quamuis Aristo.simul & Auic.dissentiāt à Galeno discrepant tamen tanq̄ philosophi.Galenus autem,tanq̄ artifex sensibilis,non transcendit sensum.Sed reuera Aristo.in uniuersali quodammodo tractat de Anatomia.Galen. autem in particulari,& satis complete,q̄uis ipsemet Gale.asserat aliquē post eum inueniri posse,qui inueniat aliqua,quæ per ipsum inuenta non sint.

Credere tamen debet Anatomes.Gale.maxime cōcordante sensu,aliter non,nec alijs auctoritatibus est credendum,ubi experientia & sensus sunt in contrarium. Multi tamen sunt, qui decipiuntur sensu,scilicet, unum pro alio capientes ex sua debili cogitatiua.

Non credat ergo aliquis sibi soli,sed cōmunicet doctorum auctoritates, & sui ipsius opinionē cum peritis in Anatomia si potest;& simul sit sensus, & experientia super eo, de quo fit sermo,ut quæ forte non distinguit unus,distinguant forte alij.Et istis seruatis,aliquis poterit appellari bonus Anatomes.

FINIS.

AD LECTOREM

DRYANDER.

DEſtinatum erat, candidiſſime lector, reliquas ordine ſubiungere Anatomiæ ad uiuum expreſſas εἰκονας, maximeq́ꝫ ſpiritalium membrorum, quæ intra thoracis atꝗ diaphragmatis cauum continentur, formam atque poſitionem explicare erat animus, quo duorum inſignium uentrium, huius in Cranij, illius in thoracis cauo, quibus tandem tertiũ, qui Anatomicis eſt primus, nutrimentalium partium ſcilicet uentrem, commodum abſoluere & adijcere potuiſſem. Idq́ꝫ partim per ſculptores, partim per occupatiões, quibus indies in re medica, à cœpto opere diſtrahimur, minime perficere cum licuit, poſtea tandem, in ſtudioſorum nimirum gratiam dabitur, modo nudas quaſdam figuras, cœpti operis quaſi guſtum præbentes, conſpiciendas tibi appendicis loco appoſuimus, quibus ut & reliquis noſtris pro tuo commodo inſtructis, ut interim, quouſꝗ reliqua maturemus optime fruaris amice lector cupio. Vale.

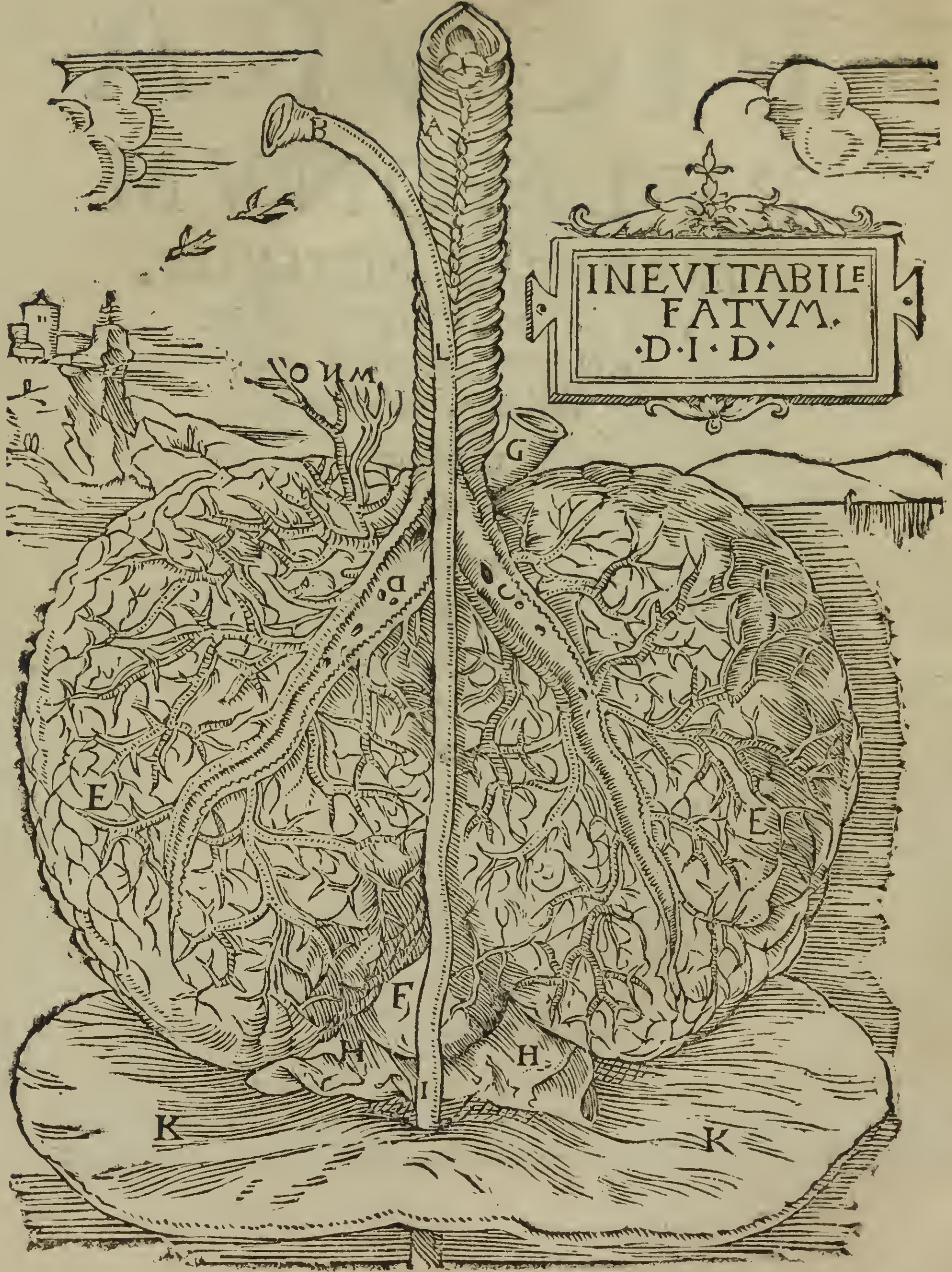
FIGVRA VNI

VERSI THORACIS DETRA-
CTA PRIORI CVTI-
CVLA SEQVI-
TVR.

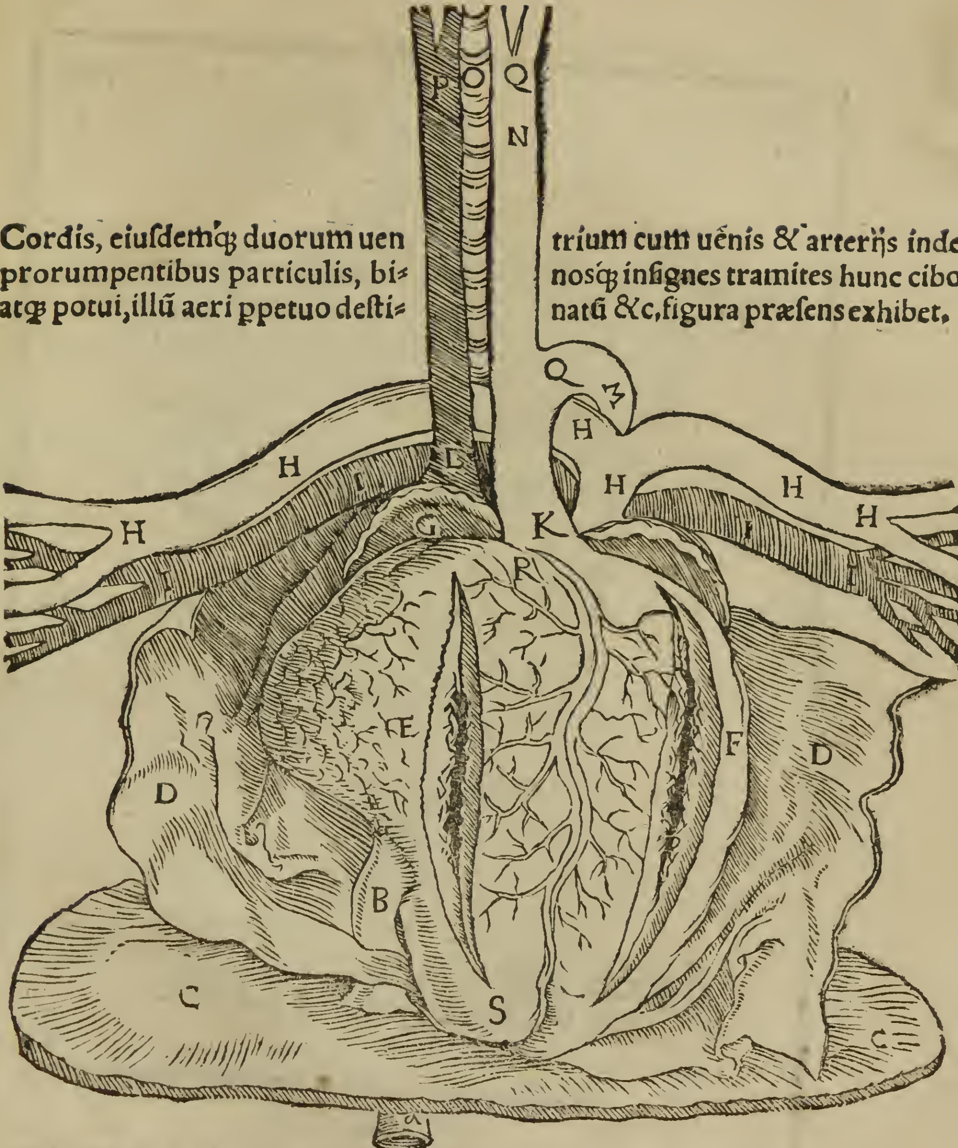

I I
H H
G G
B
A
C
D D
E A E
A
A
G
F F
B
INEVITABILE FATVM
1 5 3 7

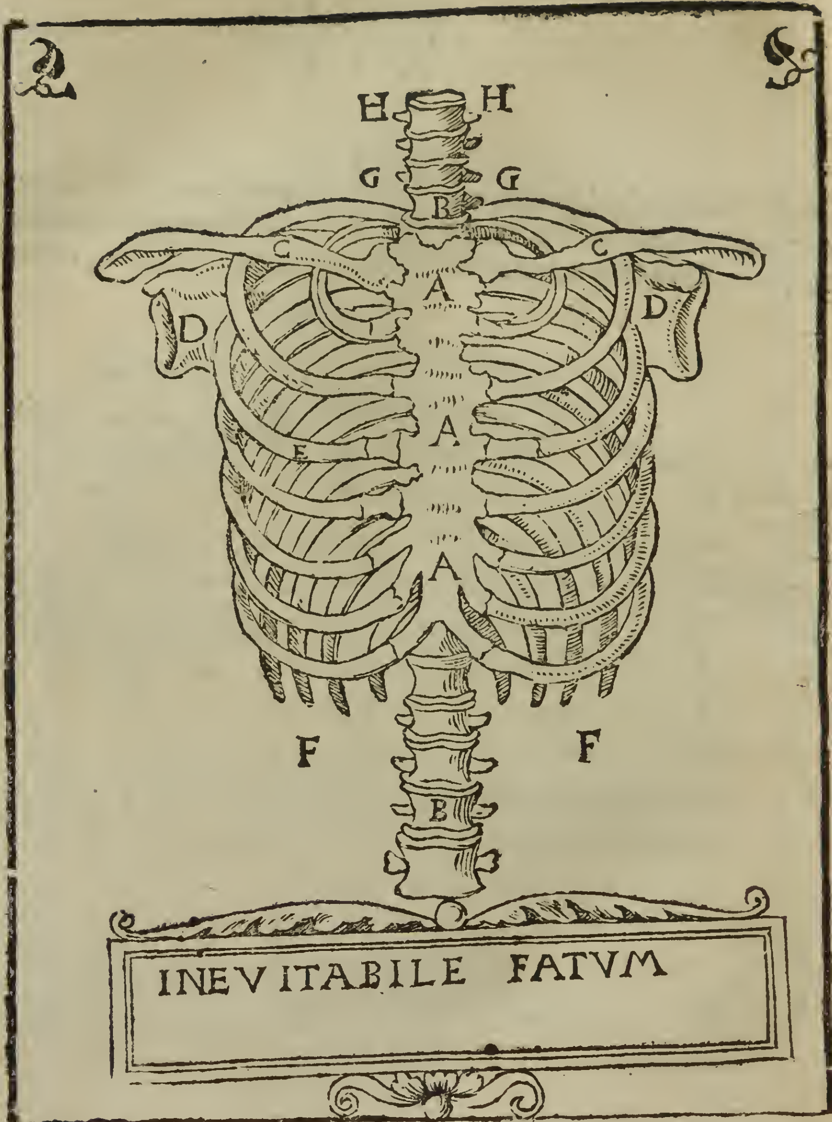
FIGVRA PVLMONVM

TRACHEAE ARTERIAE, VENARVM ATQVE ARTERIARVM, PASSIM IN Pulmonis ſubſtantia diſperſa membra, unà cum diaphragmatis parte ſequitur.

INEVITABILE
FATUM.
·D·I·D·
A
B
G
L
D
C
E
E
F
H
H
I
K
K

Cordis, eiuſdemq; duorum uen trium cum uenis & arterijs inde prorumpentibus particulis, bi- nosq; inſignes tramites hunc cibo atq; potui, illũ aeri ꝑpetuo deſti- natũ &c, figura præſens exhibet.

...moris omnibus siue carnosis siue pellicularibus partibus quæ deinceps thoracis ossium nuda relinquitur effigies, hac figura expressa esse uides.

AD ANATOMIAE CONTEMPTOREM ET IN ABSTRVSIORIBUS plus æquo curiosum disciplinis: Epigramma REINHARDI LORICHII HADAMARII.

Ingenij fragilem nostri superantia captum,
Ad nos spectabunt (Socrate teste) nihil.
Attamen æthereæ lustras mysteria sphæræ,
Atque supra cælos excutis omne iubar.
Naturæ causas rimare latentis opertæ,
Et cassum certo lumine pergis iter.
Ante pedes tibi quæ restent non cernis, & ipsa
Quæ miser in proprio corpore membra geras.
Hæc discas prius, ac te perspexisse labores,
Quàm super extremos diripiare polos.
In cute quæ teneas nescire, sed extera uelle
Noscere, res dictu turpis opinor erit.
Te maris, & terræ, numeroque carentis arenæ
Mensorem, facilis turba uocare potest.
Sed fueris grauior Physicus: compaginis omnis,
Si tibi corporeæ plasmata nota forent.
Addocet hæc primo culti pictura Dryandri,
Vt thorace tuo quæ sita membra scias.
Mox alias capies spacio breuiore figuras,
Corporis ut noscas omnia membra tui.

Ἀλλ᾽ οὐκ ἔνεστι συκοφάντου δήγματος.

Nullum aduersus sycophantæ morsum remedium.